

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_228940

UNIVERSAL
LIBRARY

کتابخانه
کتابخانه

الکتاب
الکتاب

الکتاب
الکتاب

الکتاب
الکتاب

الکتاب
الکتاب

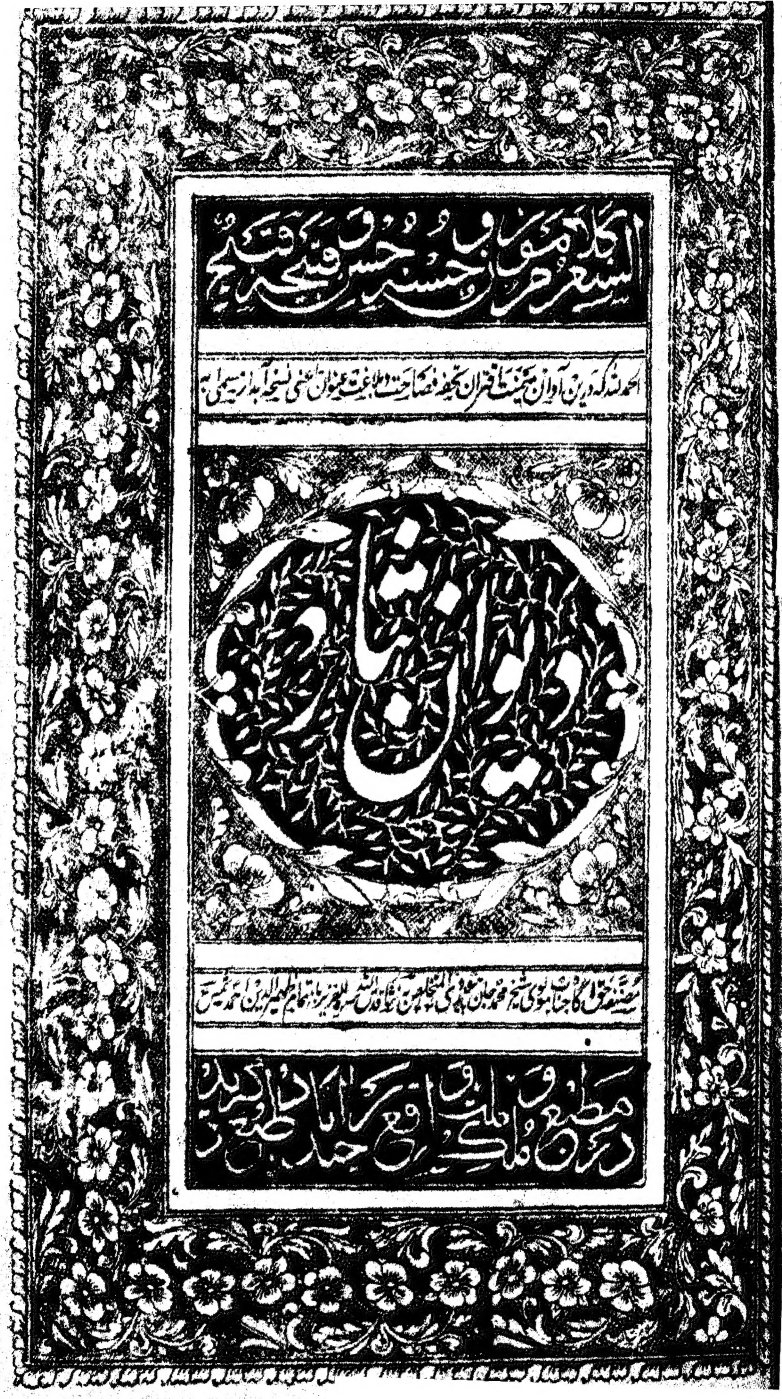
السلامة من الحسد والحسد من الحسد

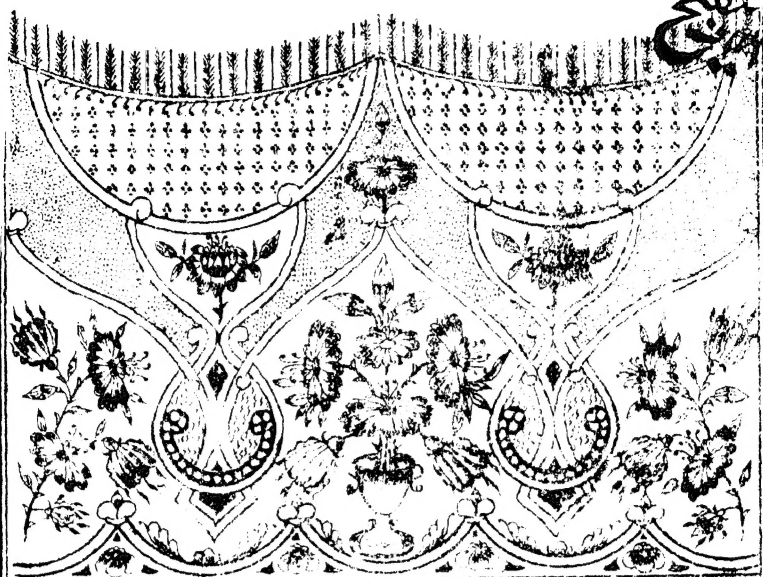
الحسد من الحسد والحسد من الحسد

الحسد من الحسد والحسد من الحسد

الحسد من الحسد والحسد من الحسد

بسم الله الرحمن الرحيم

بزرگ برک گل بوئے لطافت دیانم
 که بر یک جا و در گوشه خاطر یانم
 که سازد با حاجت کوک آهنگ فغانم
 یا موزد دلم غیر از شکستن استخوانم
 که از عتاب می آید نو چاک کتانم
 بیمار لاله از زنگس و دگر خزانم
 که گردانی نثار را به خود این نفت جانم

الهی کفشان باغ مستی کن ز بانم
 الهی بر سخن بسته گزست کن ز بانم
 جو تقایم نغمه لحنی رفیق است آرزو دام
 بهائے عشق تا در دلبوسیم گوشه پشته
 کجادر و تو تا باشد دلت بان دلریشم
 بر زده اشک گلگون دیده ام چهره زردم
 نشانم اگر تخلص کرده یارب عجب نبود

تو روشن از جمال خیال تو سینها
 بهر جاد به بهار غمت رو بخت صفا
 گرد غبار لطف تو روشن گری کند
 افکنده از دل و لخت صدف در تلاش تو
 از فلک صنع ساخته نقاش حکمت
 مرد کریم هر که شد آزاد می شود

مجننه ز دولت نامت سفینها
 سازد ز ناز و وسوسه گل آگینها
 رنگی ز روی مهر بر دنگ کینها
 گوهر درون لجنه حیرت سفینها
 به نقش راز دار طلسم خسرینها
 حاتم کجاست ادب بند و فینها

کردم شمار سنگد لیبا غبار راه
 از بهر پائے بوسی آئینه سینها

غزل گویان نیاز آیند چون از حمد عنوانها
 دل و حشت پناه من نه با هر دم در آمیزد
 نه تنها خند لب من سر شوریدگی دارد
 باغ سخن نورش در آیم گر بگل چین
 بر زیر پائے خود میند که اینجا که میداند
 چنان هر روز صحرایی قیامت بهت مستغنی
 برنگی شد سخن سبزم بغیض عالم بالا

بجایش مدبسم انداید تاج دیوان با
 برین مجنون شعر اگر دتنگ آید با بانها
 که هر گل در چمن منیم بسد چاک گریبانها
 ندارد و معیت لجنایش آن حبیب دلمانها
 که خواهد شد سبز بواری و احسان فرگاهها
 که آرد در شگفت از راه استغنا سلیمانها
 که نبود سبزه تر از روی بهار تازه ریحانها

ز شوخیها بود بال پری هر مصرعه بیم
نثارش مصرعه بر جسته و گلستانها

مجت باوه باشند از سینه کلبا	بود نخل آن می درون عالم لبا
دو عالم را سیه است از نگاه کرده ساقی	همین یک گردش چمی بس است از بهر محفلها
محال است این که بدل جلوه بیرنگیش تا بد	بودار یک بود پیش در چشم تو عایلها
سبک معان نخل کعبه معتقد بر خوروند	تو چون شک نشان در راه و اماندی نثرها
گرفت انفاست ن راه عدم لیکن من غفلت	نداشتم که دست این کاروان از دیر محملها
ندانم انتظار جلوه حسن که میدارد	نماید دیده انجم بزرگ چشم بملها

نثار از بزم حافظ باوه به جوش میخوابد
ایا ایها الساقی اور کا سا و ناو لبا

نیست غیر از انجا جنس دگر در بار ما	سوخن چون شمع باشد گری بازار ما
بسکه در کاشانه ما جوش ز دلو فان انک	خار گشته میشود خار سردیوار ما
لشت یخواری ما افتاد از بام بلند	تا بدست می فروشان شد کز دستار ما
از لب او بوسه میخوابد دل ما ای طیب	شریبت عناب باشد دار و میا ما
از نه افش برنگش از کف میدهم	محل کند هر چند از آشفته در کار ما

ماہم آخرا میں دل خود رو برایش میریم	اگر چنین آئینہ بار دوست دارد بار ما
اما تار ساقی بے جام و سینه بشویم	گاه گاه از گاه میشود خمار ما
کند تعلیم قاصد را ز خود رفتن بسلام ما خبر سبزه بخیر دزد تاثیر خرام او خیال آن بیان برداشت انسان از میان ما چرا با خود بنا شد همچو مجنون گفت گویا بخت زان سبزه ما دانه انگور میگرد دماغ خود را ساقیم از لب نیگون او یاران زبان چون گوش از بهر شنیدن رفت هر یک من آیم در خاطر خیال بسته غیر می	شنیدن را بود حکیم پری دیدن پیام ما کند گلشت ز جامی که سرفروختن خرام ما که از شخص نزار ما بهین باقیست نام ما درین محراب الیلا بنا شد به کلام ما که با چشم مست او بود و در دمام ما فکایت آن گردش جامی اگر گرد و کلام ما گرا شد که شد بنا شد به گوش از کلام ما غزال معنی بیگانه می افتد بدام ما
نثار این بودن و رفتن یلدا بر جان بود	بنور شمع بماند بهم کوچ و مقام ما
اندر دختم بدل ز رخ بار داغ را	از تاب آفتاب گرفتم چرخ را در رست عشق بسته بحسن این چرخ را

چند نام دارد
در این کتاب
که در این کتاب
در این کتاب
در این کتاب

در این کتاب
در این کتاب
در این کتاب
در این کتاب
در این کتاب

دودِ دلم سیاه چو روزی کند جهان
 بست و کشاد دل ز من و تو مگر شنید
 ابل بوس حرف درشت تو میرسد
 گو با سخوران که چه خواهند ^{بچشم من کردن} دست
 تکلیف دور جام ز ساقی گجو مکن
 در سیر بخودی بدلم میرسد کس

دیگر نر و سفید بود سیخ و ماغ را
 گل غنچه غنچه گل ز نسیم است باغ را
 وحشت یک کلوخ بود صد کلاغ را
 جاب که قدیش ز طوطیست ز باغ را
 از گردش نگاه رساندم دماغ را
 از بوی گل نشان بدیدگر سرخ را

بے عشق دل تار کجا محترم شود
 بے باده کس غریز ندارد یاغ را

نظر بصورت آئینه شد جمال ترا
 ز رنگ چهره خو و گلستان بت چین است
 با هوای حرم چشم تست آهوی گیر
 تفاوت من و تو شد چو آسمان و زمین
 بغیر دیده کسی برخود از وحیف است
 سرمه ز حقیقت کبر و نمنه آید
 چرا سیر و تماشا باغ مشتاقی

رواست آئینه دیدن بے مثال ترا
 که آب حُسن فرنگ است رنگ آت ترا
 نگاه حلقه شبیران بود غزال ترا
 نمیرسد ز تو جویم اگر وصال ترا
 نداده آب جز آب جگر نهال ترا
 کند وحدت خود کرده ام خیال ترا
 بهار کم نبود از چمن سفال ترا

بحسن بید خود گو من از چار ابرو	از وال دست دگر بیان بود محال ترا
نثار فکر تو هجست قفل و سواست که حل کند ز غریزان یک محال ترا	
بهر شرح سوز دل رخصت دهم گرخا را دل ز من بر دو نگار باز سوزی من نکرد الغافل گر چه با من هست مثل دیگران وید تا بی پرده روی آن صنم را شیخ شهر حرم نا فهم را نمیرخنس و قبح نیست چرخ گرد چار غصه شور آندارد بجاست با همه نادانسته ابلیس نادانی گزید و حدت از نیز نگی کثرت دگرگون کند	بهم جو بر خشک در بیکایه دانش نامه را کار خود منظور باشد مردم خود کام را اعتبار نیست لیکن دوستی عامه را چاک زود در پیرین بر خاک و عامه را شوره و کافور یکسان شد علیل شاره گرم باز گیر کند در چار سو هنگامه را کار تقدیر است لایعلم کند علامه را سایه یزناست گرسد ز آب و شربت جبار را
از غلام بیدار شده که چند کن از همه در مطهره نثار تا بکے مال شوی آواره و لوارا	از غلام بیدار شده که چند کن از همه در مطهره نثار تا بکے مال شوی آواره و لوارا
من هر که مردم آشنائی با بود بیگانگی ازین خوشتر	اگر چنین بود میوفائی با از تو دیدیم آشنائی با

و از سخن بوی بد نثار نثار

جلوه من را که مریم میدارم میری دل خبر نمیکیر شوش بود از تو خواهش دیدار روے ز آئینه هم مرا بنما گاه دستم بدامنش نرسید دل بیدر کس کج دادند سبزه باشی و جز رضا خواست رند شب رندم بجام خوشم	بیش ازین طاقت جدائی با حیف ازین طرز دلربائی با چون سازم به بینوائی با مگذر از راه خود منائی با داد از دست نارسائی با لذت درد بے دوائی با بندگی هست یا خدائی با من گذشتم ز پار سائی با
که به بنیم نثار یار بچشم با همه ناز و خوش ادائی با	
اعتبار بود از موئے سفید انسان را نزد و حب وطن از دل انسان چه عجب غافلان را ننگد نشه دنیا هشیار کودک از باز نما نذر خطا معذور است گردش چرخ اگر نیست بکام نودی	میکند تازه شکوفه شجر بستان را یاد و مهر کند یوسف اگر کنگان را نقرش با پود از دست سبومستان را خبر از نیک بدخود نبود نادان را بر سر گنج چرا جبه بود ماران را

مان بطفله ندیدمان ندید دندان را فیض یکسان گل و خار بود باران را زین جهت خانه من ساخته تضمین کن را	میرسد فیض خدا در نور هر استعداد بهره یابست همنیک بد از دست کیم باعث فکر غزل گشت شمار این بتم
جنبش پامد دست شناور باشد زیر دستان پروبالند زبردستان را	
چون گل سیراب شبنم آبروداریم ما از بهار حسن ادا این رنگ دبوداریم ما بسکه حیرت از خیال رود اوداریم ما گرچه در ظاهر بسوی خسیلق روداریم ما درین خود چون مستم چند انک دوداریم ما غیر یار یها چه باید تا گلوداریم ما انچه در دل از تو یارب آرزوداریم ما از شراب تند گویا پرسبوداریم ما	تا باب چشم روشد دست و شوداریم ما جسم و جان مادرین گلشن کجا میگرد گل آب شد آئینه و آئینه دان شد چون جاب روی دل باروئے آن جان جهان باشد کرده شد مشق کنه بروصله لیل و نهار آه یاران غفلت دل دست از ما برنداشت در مقامات سلوک فخر تمکین نام دوست جوش در سر میزند هر لحظه سودا لے سخن
با تلاش سخت میگردد دو چار ما شمار گر پری زارد سخن را حجت وجوداریم ما	

کند چون صبح را جستن چراغ از چشم اختر با موثر نیست صحبت صفای طینت اما تالش بر آید آفتابم گر شب به ماه فلک هرگز بآن شوخی نگاهش بلزد دازد و فرنگا نهاد تکلف بر طرف سانی تهن یک گردش نیست گردیوانه خود را ز صحرای فتنه خالم بود دیگر نا ایمنی طے ره اورا پیرس ازمن بنا شد که یک شب تا جلایان در شب هجرت	لکری سیل خوزند از پنجه تور شید خاور با زرد یا صاف می آید برون پیوسته گوهر با اگر د آفتاب چون رخ شیب بکشور با که هندو کند از چنبر صد نوک خنجر با بود در بزم ستانت به از صد در ساغر با که آب دیده سردادی بدریا همچو لنگر با که خنجر پیش پا افتاد عاشق را بود سر با هوا باریده از آسم بجای قطره احقر با

چرخ از چشم پیر جستن چراغ
 یعنی غیر دشمن از خود را یکی
 در شب خاور اورا زده اند

شمار این دل طبعیدن قاصد با بسین و دیگر
 چه حاجت نامه بر بندیم بر بال کبوتر با

معنی
 با بر دانه درن عبارت از کمال دان
 معنی دماغ اگر کند
 معنی زار که به این قسم دوازده
 معنی زار که به این قسم دوازده
 معنی زار که به این قسم دوازده
 معنی زار که به این قسم دوازده
 معنی زار که به این قسم دوازده
 معنی زار که به این قسم دوازده
 معنی زار که به این قسم دوازده
 معنی زار که به این قسم دوازده

در کوئے راز افنبد از سر غیا آزاد جالی عیش گذارد چه ممکن است سانی چه کرده گر آئین دیده انکار از هدایت ما کارا بلوبست با خوشتر است چشم برود و غنن ترا	اندیش عمر با چو زند بر دایغ با بیرون کجا گذاشته سه و زیغ با دست از سبویا فتنه و زیغ با جز کو بر بیکس نه بد بر چسارغ با ماند خط نگار بخط کلغ با

با نکرده ام در از پنج سداغ با	من دست فل ز جذب منافع کشیده ام
ز آتش دل شتار ز ترا گرم نوتر است کورا فشرده نیست سیاه بد آغ با	
صیرت زده حسن خود آمد از دل با سودا کند بیچاکس از سیم نعل با از نسجه خوابان شده منسوخ عمل با ز نجاست که رو میکشند اهو نخل با تخفیت قتاده همه در طول مل با در پای تو شد غرق بتالاب کول با کای مصرع بر بسته بود به ز غزل با تاوان زند از جهلت امر و فعل با	یاری که بود بدل از رو به بدل با درین حسن طلائی نتوان یافت بجان با تا مصحف رویت بجهان کرد بجای با با چشم تو همچو چشم من کس تواند با افتاد ز لعل تو گر این دل عجیبی نیست با از رشاک تنت گرد طلا راه در آتش با مسدود و منبها نرسد با متد جانان با هوش است اگر باش باندیشه فردا با
بیشل همانست که جانت شتارش یوسف بود افسانه هم از ضرب شل با	
خود طلب بار و مگر آن شاه خوابان نبده خواج خود داند همه پیدا و نهپان نبده	در حضور او رسیدن نیست امکان نبده من چه گویم هم چه پردازم بغرض حال نبده

یعنی از آتش من شتار و ز ترا گرم
چرا که جان سیاهی در آغ با
قدم افشرد نه نیست سیاهی در آغ
نشد چنان شتار است و در آغ
هم گاه در آغ از ضرب مستعدن
یاری داری شتار سیاهی در آغ

چشم را اگر بر شمار خلد افکنم بجات از انک نام علی گفتم و لے در بیتی چهره نین اشکبار از دیده سید اشکبار	بابی کلکشت عثمان شد دین گلزار ما آن علی کو بابی گشته شریک کار ما آفرین بر قهرشی خوش گفت چون غنوار ما
من شاعر طمطراق شاعری او شوم هر که گوید در جواب این غزل گفتار ما	
ای پشمر تو نپس که بپس ما بیکسانیم ندایم که جز تو دگر در قیاست که ز نور بیشاید داتش ما همه ذره صفت از تو نمودی دایم از خطا پاکه ز ما رفته گراز روی کرم اینهم از قست کسی را چون می سپرد	آه سر در تو نپس که بپس ما ای خدا اگر تو نپس که بپس ما طل گستر تو نپس که بپس ما محضر انور تو نپس که بپس ما روز رخسار تو نپس که بپس ما ورنه اظھر تو نپس که بپس ما
پرسش تازه بود از تو نشان ترا بنده پرور تو نپس که بپس ما	
بیاد دل بن در استخنی بلند بکوشای خدا بچشم خرد برین همه زعم قدیر شد همه	که هست خدا دین و جهان که هست خدا عدم چه بود چو آئینه نمود در و بقای خدا

۱۴
در آنجا که از قوت غم نیست
و نه از عطف غایت یعنی کما
که عین بی شمار از غم غایت
حاصل میشود
۱۵
قاعده و آنست که در کمال
آن خدای کمال کمال
است از انصاف و در هر
لف با نور و اگر عطف
در حد با حد و در حد
بیکصد ده عدد و در حد
از حق حاصل میشود
۱۶
یعنی وجود با وجود
بپرسش از خدا
بپرسش از خدا
بوجود است جان جان خدا
بوجود است حال حال
بپرسش از خدا
بپرسش از خدا
بپرسش از خدا

بقول بڑی نمی نگر می مگر ز است بخیری چہ ہر زہ روی بہر گزری میانہ بدل بچن نظر	قدم برہ طلب سپری زہ روی برای خدا برون تو کجا خدا طلبی ہون تو شد سر خدا
نستار نظر بخود فکلی چو بخیر ان ستم نمکی گذر خودی بود بدلت چو آزد و تقا خدا	
چو من کہ دید غریبے بر فرگار جدا جدا توئی مگر از من و گر نہ ای ییحم بیا کہ میتو چو سیما ب و آئینہ شدہ ام قسم بجان تو جانان کہ تا جدا شدہ ام چنین سیر ز دل آرام گر خبر بودی قضا میان غریزان در آورد دورے بزرگ آب نکدل بہ سن او سخت وصال دوست کہ داند کہ باز کہ باشد	یکے زیار جدا دیگر از دیار جدا کجا گلیست زریں دین بہار جدا دراضطراب جدا ہم در انتظار جدا ز خواب دیدہ جدا شد دل از قرار جدا نمی شدم زد لا رام زینہا جدا کسی ز قرب کسی شد با اختیار جدا اگر نگشت جدا گردش ہزار جدا نہے سبا و عزیز کس از کسار جدا
نستار در جدائی مگر کسے داند کہ بار باشد ز پیش یار جدا	
رحم کسی سجا کنی یار اگر شکستہ را	انچہ روا کہ بشکنی یار در شکستہ را

حال شکسته مرا بر تو خطش عیان کند
 بار گران هجر خود بکنه دل سبک کنی
 آه ز تیغ ابروت دلغ دلم شکسته شد
 همچو تو دل شکن مرا که چنین شکسته دل
 از چون شکسته نیست یحیی شکسته تر
 پیش دلم چنین بگو بار و دواع میشود
 قطره فشان چون شره آب ساند چشم من

نامه نویس کرده ام خانه سر شکسته را
 طاقت بار که بود همچو کمر شکسته را
 زود توان شکست ادم و سپر شکسته را
 بیش ازین شکسته پیش بر شکسته را
 و چه بود که بگری یک نظر شکسته را
 بهر خداستم کمن نیست جگر شکسته را
 گر چه کسی نداد آب خال کمر شکسته را

ردیف با موحده

بوی صبار ساند از آن گلبدن در آب
 طغیانی سرشک من از دیده کم نشد
 شرم نظاره است چه قدر کار میکند
 با عارض که چهره شد این شمع که زگر دار
 آرام مانید دمی در وطن چو موج
 با آن نگاه گرم و باین روی آتشین

مای زخار ساخت که کار سمن در آب
 افسانه ایست کار شیل من در آب
 غواص بگل شده مرغ چین در آب
 بینم جگر بر آتش دهم غرق تن در آب
 دل از سفر گزاشته حب وطن در آب
 ظالم مسوز آئینه آتش فرن در آب

۲۰
 حاصل است که اگر شکسته
 بنی زبانی در شکسته
 غاوت بنشون در شکسته
 را که سبک کلمات از شکسته
 است فساد است هیچ را شکسته
 ندارد که در شکسته
 این حرف اگر دست در شکسته
 می آید بطنانی سر شکسته
 کم شکسته
 منع یعنی شرم نظاره

از شکسته کار که است بزرگ
 از شکسته آن حرف در شکسته
 از شکسته قدر منی در شکسته
 می آید است فساد است شکسته
 چه بنده گل شده است

۴۰ در خفا و خفا خفا باشد و خفا ۴۰	آن مکه دیده نو بدر بخت نشان کرده است مشق غوطه زنگان من در آب	
کردم از مینا تا شایسته بستن بر شراب هر که بچاید دمام از شوق در شراب نیست آئین تجنّس اهل خود را اگر شراب راست میگویند ظاهر میکند وجه شراب از شکر شد دل ده شخصی که خود را کثر شراب گفت باشد از همه دار و در تر بهتر شراب		تا ز جام چشم او تر گشت مستی در شراب خون خود کسرخ تر از خون مینا پیش است چون کند نوش را از خود صبا لی بلند حسن و قبح شخص کرده از حکومت آشکار بر دوق بوسه از من نمی دشنام او دار و بیماری ل چون پرسیدم طلب
	شیشه بر سر کشیدن صدف کند با شمار به که نخواهش مناسبت از لب کوثر شراب	
موج دریا نینداز شهر تا ویرانه آب یار بر آینه بر بوز است بیگانه آب گوهر اشکم که دارد خوشتر از دره آب از کجا گردیده رفتار دیوانه آب بهشت چشم مست اریزند در پیمان آب	در خفا و خفا خفا باشد و خفا ۴۰	مینو چشم بکشد از درون از خانه آب آتش ناباید فر کردن زیر پر امتحان کار آتش میکند جوهر و نشان را بر سر قید زنجیرش کند با و صبا از موج با ساقیا این ساغر آبست و من شیار است

۴۰
نمودن و خفا
شیشه بستن

۴۰
نمودن و خفا
شیشه بستن

بدرگاه آتش مینا خفا از لب کوثر شراب

گفتگو بسزد ناسخ غفلتم را بسزد میرودم از عشق او بر خود مینا شمار	بهر خواب میدرخان میشد افسانه آب میرود و بنهر و خوابیده چون ستانه آب
ردیف تکیه فوقانی	
یکی زیار طریق وفا گرفت و گذاشت گرفت دل بگرفته گذاشت از سر باز اگر نه دست گرفتنی ستم نه چندان بود کسی بدوستی او چه اعتماد کند گرفت شایسته نعلین بر او گر سر داد قرار نیست در اینکسین شمشیر را بگرم کردن آهن دلاان مکر و مروت کشید دل نگه او در نه پایشش داشت	هزار بار همین شیوه را گرفت و گذاشت ندانم از من بیدل چرا گرفت و گذاشت هزار حیف که دست مرا گرفت و گذاشت که بخواهیم چندی صفا گرفت و گذاشت چو پای یار بشوخی حنا گرفت و گذاشت بزرگ نقش که در آب جا گرفت و گذاشت که دلن سینه گرم هوا گرفت و گذاشت چو کاه را کشش که با گرفت و گذاشت
نثار چون نشود در جهان گریبان چاک کسی که دامن آن دل را گرفت و گذاشت	
تبع با برده خمدار بتان اینهمه نیست	تیر با غمزه جادو نگهبان اینهمه نیست

بهر خواب میدرخان میشد افسانه آب
میرود و بنهر و خوابیده چون ستانه آب
نثار چون نشود در جهان گریبان چاک
کسی که دامن آن دل را گرفت و گذاشت
تبع با برده خمدار بتان اینهمه نیست
تیر با غمزه جادو نگهبان اینهمه نیست

ابر بر چند بود قطره نشان اینهمه نیست لرحه دانم که ترا هست بیان اینهمه نیست بهر ف تیر خورد راست کمان اینهمه نیست ناز کی هست بخوبان جهان اینهمه نیست ورنه خار ددل من زخم زبان اینهمه نیست	آفتد را که ز چشم ترا ریخته اشک بار زلف تو سر من تواند برداشت دل بودسته فزکان تو نه زابر و کج رنگ بار دگل روی تو بسیر مهاب گشت سنگ و من سخت بجوی تو قریب
خبر بهار تو تا شاکست چشم شمار پیش شتاق رخت باغ جهان اینهمه نیست	
اندیشه دو ان سوی گزاشت گران نیست از پرده هر دیده عیانست عیان نیست زین جنت بقول جهانست جهان نیست این یک سخن از باب است بیان نیست شورست درین شهر فلانست فلان نیست یگانه چه از خویش هاست همان نیست	دل در گرد سیر مکانست مکان نیست نور نغمه هست مگر نور سیاهش تا بودن جان هست جهان بعد از آن نیست در یاب که دل شاد بدینا توان ز نیست شیرین چه بود عیش که هر روز زیاران یارب چه توان کرد که از گردش ایام
یاران عجیب است که هر جا ملی امروز گوید من از بحث چنانست چنان نیست	

وله

گویند ترا یار دمانست و دمان نیست	ز نیکو نه بیانی زیما نیست میان نیست
دزیر تنک پرده رخ افروخته یار	چون شمع بفانوس نهانست نهان نیست
اندیشه دلم را ز خنک نکهت	ابروی تو مانند کمانست کمان نیست
فرگان تولی ترک جفا کوشش دل آزار	در سینه عشاق سناست سنان نیست
گر آب بخورد است عکس تو چو آب	چون چشم تصویر داشت روان نیست
نزدیک یعنی بود و دور بصورت	دل ابدل شوخ تر است قمران نیست

عشاق ترا حضرت گفت ارندادند

ز انزوبه نثار تو زبانت زبان نیست

یارم ناز جفا نه دلم از وفا گذشت	خوش ماجرا میان دل دلبال گذشت
بر جان خسته میو چه گویم چها گذشت	سختی گذشت ریخ گذشت و بلا گذشت
جانم گرفت گوشه و تنها گذشت دل	از سبکی سپهر چه صورت بهال گذشت
بیار چشم هست هنوز از تو جان ملبب	بیدر چاره ساز نه کار زدا گذشت
مختار ساختند و ندادند اختیار	حالی گذشت طرفه عجب ماجرا گذشت
ناصر دو چار با تو شد و دل دست داد	از کردن ملامت و چون و چرا گذشت

این اشک آه و ناله به پیش گمان یار کیفیت نگاه تو ساقی چه گویش	باران گذشت برق گذشت هوا گذشت چون نشاء شراب سرتا با گذشت
مے بگذرم بحشم ز بهر ثمار خویش از جان گذشتم چو بخاطر ترا گذشت	
در تماشاخانه توحید ان نهیم آئینه است دل گیر از سن ترا گرد لاشین آئینه است تا ز عکس مے خود آن حور عین گردش نال سوی مشتاقان نگاه تیر مے بیند مگر هست خاکستر بر و بالیده و حیران صفت جان درون قانع عشاق کو خواهد گذشت ایمان بخش سحر بابل ز ناک خود مینی بیافت نیست این در حلقه زنجیر عیان خسار صفت کز چشم میثوی لے غائب حاضر نهان دید باز نوز عرفان سر مے بنیش گرفت نه عین خورشید و مه لبر ز بر تو شد نثار	صورت آئینه بنگر پیش ازین آئینه است کنه آئینهها همیستر عین آئینه است دیدہ ہا را سیر فردوس برین آئینه است در مقابل بودن او شانہ بین آئینه است جوگی حسن کد امین مہ جبین آئینه است از خود آرائی بدست نازنین آئینه است در زمان حسن او خلوت گزین آئینه است در میان خانگی گویا نگین آئینه است ہر کجائی بنیت دل و در بین آئینه است در نگاہ او مہم روے زمین آئینه است در تجلی صدر لاراں ہمچنین آئینه است

دای بر جان کسے گرنہ زلفش رستہ گرچہ باشد بیت ابو مطلع دیوان حسن خورد صد زخم تغافل از تو یک مرہم یافت حسن دیگر دختر زرا بود در نوبہار در کشاد کار حرف سخت کے آید بکار سرکش از دولت ندارد کشیدین پادار تازہ میسازد ماغ مجلس پس اہل سخن دل بوحسنت متحد گردید وحدت بودہ آ	حیف بر صیدی کہ از تیغ داشت خستہ قامت موزوں او خوش مصرعی بر بستہ خود بدہ انصاف چون بنام کسی از خستہ زاد ہی نبود کہ از وی تو بہا نشاستہ نرم گفتاری کلید کار بائی بستہ شعلہ حصن ست کو در دم فرو شستہ نسخہ اشعار ز لگنم مگر گلد بستہ عین دریا شد بدیرا قطرہ چون پیوستہ
خبر نوای عشق او دیگر مخوان چون بنیشار در رہ عشاق تا نار نفس بخشستہ	
کشت غنقائی نظر تاکہ نگار خط و دست مخبر بودم جوفضل از بازی دل بردنش بزمین غلطیدہ بجان سبزہ خوابیدہ نیست تا بکے سازیم یارب چشم بر خطش سیاہ دفع شد داغ کہ بردل داشتیم از مدت	طرفہ دای ہست باران سبزہ از خط و دست این کہ چہ گل کرد آخر از عبار خط و دست تا صبا گفت است حرفی از بہار خط و دست دیدہ ما شد سفید از انتظار خط و دست مرہم کا فور آمد مشکبار خط و دست

لحظه نایب نیکو و خیالش از نظر	خوب لفته بست در هم نگار خط و دست
بنده مشتاق را نام خدای زبیدش نیت بادل شادی اگر کرده شایر خط و دست	
بهار جلوه گذشت و خیال او باقیست ز شوق وصل بختیم با تو ای قاصد ز خاص و عام جفای ملامت آفرشت سخن ز شکوه کم حرفی تو چون گویم دگر نماند ز بحر تو در دلم هو دلم چو شانه زقره تو چاک شد لیکن	گل که رنگ چمن بود رفت باقیست ز جگر هر چه توان گفت و بر باقیست هنوزنگ ز طفلان کو بگو باقیست مرا خشم تو تا سر در گلو باقیست همین ز دیدن روی تو آرزو باقیست اسیر گشتن زلف تو موم باقیست
نشان را نرسیدی بمنزل مقصود بجاست در پے جانان چو منجم باقیست	
ز دیده شوخ بدل بار بار آمد و رفت بخشم سیر ندیدم ز گرم جولان گل نظاره بچیدم ز روی یار افسوس بهوش آدم و باز رفتم از سر زوش	دمی نکرد یک جا قرار آمد و رفت بر اسب باد گران سوار آمد و رفت بهار عمر جو باید بهار آمد و رفت خیال آه کی هم بکار آمد و رفت

نه آمدی نه زدید ارشاد مان کردی	در انتظار تو لیل و نهار آمد و رفت
چو برق آمد و رفتم بدوش بیتابیت	معاف دار نه در اختیار آمد و رفت
گیر آئینه تا صورتش عیان گردد کج	ازین قرار دل معیت را آمد و رفت
نبرد هیچ ازین سوزن زان طرف آورو	مسافری که برین ره گذار آمد و رفت

نه کار کرد چو آمد نه تحفه برد چو رفت
بگیر تم که چرا جان نثار آمد و رفت

بیتوا مشبهم می بنویشتن خندید دست	پشت باز و ساقی و میا بسر غلطید دست
تا بیاد آتشین لب کرده ام ضبط نفس	در تمام هر استخوان مانند ناله دست
از جبال یار شمع و گل سر و خورشید برق	ساخت روی و باخت رنگ کاست طرید دست
تا نگاه گرم بر روی چمن کرد و گذشت	همچو آب آغ رنگ گل عرق گردید دست
چون نه شیرین تر شود افکنده است بیست	هم نگاه و هم گلو بر حسن او چسبید دست
بسکه دل از داغهای شوق جتنش گلش	باغ آمو هر گلش را گرد سر گردید دست
رفته تا در چمن اے نو بهار سر و گل	قمری و لیل و قد و روے تو کامید دست
آن سر نفیست بدست شانه تا افتاده است	دل بزرگ سوی آتش دیده هم حمید دست
آه آن ناهربان روزی نشد یار نثار	چند باغخوار او را می تواند دید دست

ای گلستان خیالت در بال من بس است	این تماشائی غریبی از بر بال من بس است
در جهانم آشنائی گری نباشد گو بباش	کار ساز هر دو عالم آشنائی من بس است
بنده حق را ز بهر خویشتن گیرم چسرا	از برای خدمت من دست و پائی من بس است
گر کسی بر دولت دنیای خود دارد نظر	لغج بے پایان مرادات خدائی من بس است
شرم می آید که حاجت پیش مخلوقی برم	از تو ای حاجت دایم التجائی من بس است
کیستم من تا کنم قرب حضور او طلب	پیش مهر او لبان ذره جانی من بس است

از خدا خواهم خدا دیگر نمی خواهم نشان را

تا دم آخر همین قسم دعا می من بس است

بیا ای برابری	کنم دیده جایست
اگر می نیای	ندارم شکایست
چه حاضر چه غایب	بلگویم شنایست
چو از جان عزیز	همین بسد عایست
هر جا که باشی	همگیان خدا یست
کنون بگذرم من بس	ز حرف و حکایست
نشان تو کردم	بیفتم پیا یست

هر وقت چشم شوخ بداغ جگر نشست	رفت از سپر برون نریکی در پش نشست
رویت چو شمع هر که بفانوس پرده دید	پوشیده رو بدامن و با چشم تر نشست
از شرم آب و تالیب و رویت لعل نگار	در کان سنگ لعل بدیا لهر نشست
بر خاست کرد آه جگر سوز از دلش	هر کس که دید دست ابر کمر نشست
با خود بری و یا نبری اختیار نت	دل نیز بهره تو بغرم سفر نشست
آمد بزم راه غلط کرده گرد	نا کرده جای گرم بجائی دگر نشست

جفت این ستاره سوخته دل را شمار یار

در عشق کرد سوخته خود بنجبر نشست

یار در بزم نشست آه زد لها بر خاست	لقنه بر پاشده هر گاه از انجا بر خاست
من چه گویم چه قدر شور ملاححت داری	هر طرف از خاک حسن تو غوغا بر خاست
از دل آهی که بیا دیت دم آتش بر خاست	گرد باد بست که از دامن صحر بر خاست
جوش حسن تو بود از دل عشاق شکب	سرد بازار چو شد گرمی سودا بر خاست
پیش برخاستنت از سر دنیا خبر نیست	تا گزیر است چو میکوز دنیا بر خاست

جلوه مفت است کجا چشم تماشات بتار

بر قه امر وز حسن رخ زیبا بر خاست

ز هر بر باد اگر شد در میخانه سلامت
 گنج خلوت چو شد از قبضه من بآید ارم
 غم ندارم چو گل از باغ برون رفت هشتم
 سرفرازان همه چون شمع بر پیش تو ستاده
 همچو بیگانه مرا هم نظر کن که گویم
 بودن شهر مبارک بشما اهل تیران

ساقی و بادیه و گرشیشه و پیمان سلامت
 بزم زندان من و شیوه زندان سلامت
 سبزه هوش ربائی من دیوانه سلامت
 همچنین با در ترا مجلس شایان سلامت
 آشنایم تبوای صاحب بیگانه سلامت
 همچو مجنون بمن آبادی دیرینه سلامت

گر چه فرسوده شد این جان نثارم بغم اد

هیچ غم نیست جانم سر جانانه سلامت

تا سوی گل روی تو چشم نظری داشت
 افسوس جدا گشتم و آن یار نرسید
 از یاد خودم کردو یکبار فراموشش
 دیشب که بزم تو گداخته سر گرم
 زان سر و چراغان کنش که مکتب طلب
 هر کس که شنید آه من از هوش بر افتاد
 هر وقت مراد دست عافیه برداشت

در پیش نظر باغ و بهار دگری داشت
 دیوانه کجا رفت که اینجا گدزی داشت
 آن یار که پیوسته ز عالم خبری داشت
 چون شمع دل سوخته چشم تری داشت
 با قامت لجوی تو شمشاد سمری داشت
 این درد دلم کاش بجانان اثری داشت
 این نخل بهر فصل غم بر غم می داشت

بر مرد مے برگ زده خفه بصنداز	هر کس که دیزین باغ چو گل مشت نمی داشت

بر پای خیال تو شب آنهمه افشانند	از بهر نشانرا نچه دُری از گهری داشت

کج نهادن را بنا شد پیره از راسته	کی دُم سگ از کجی گردد اگر سازند راست
مشکل است افتادگان را از زمین برداشتن	نقش پا دیگر ز روی خاک هرگز بر تاخت
از ریاضت مطلبی نهاد افزایش بود	رود را فرونی نهد چون خوشی با ماه گاست
بمیو جانان لبش مهر و مهر شیر فردش	آب در شیر کند حشم مرا ممکن نیست
در یاد او حضور پری سایه بهما	هیو چه نیست آئینه گراستخوان شکست
چهره آرای مکن از زلف خط چون فرشت	دام و سنبره بر فلک صیاد من آهو گشت
چون جوانی شد مکن از او بر موی خود سیاه	دام تدبیرت نمی آید کار آهو گشت

ردیف ثانی مشله

بزرغا فله که ساخته با هو شیار بخت	انجام کار کرد و را اثر سار بخت
از تو دلیل ره بدی گرنه برده است	جائے تامل است نیاید کار بخت
داناتری خویش چو بینی بعلم و فضل	بادی مکن ز بهج روی زینهار بخت

هرگز نکرده رنگ رخس بقیرار بحث باخوشه چین نموده اگر دانه کار بحث همچون پیاده که کند با سوار بحث	کامل کجا ختم در افتد بنا قصه از خرمین سخاش نبرد داشت دانه مفلس کند چو بحث بمنم خجل شد
این بصری ست از صائب لغت تا صلح مکر است مکن اختیار بحث	
نه آنکه پرده دیدن نقاشی باعث کشیدن دوسه جام شراب باعث خیال روی تو دیدن بخواب باعث سر دساقی درود ربان باعث نه دوق با ده و فزه کباب باعث باین دو حرف نوشن جوار باعث امید تشنه لبها شراب باعث به تیره کردن آئینه آب باعث	ترا نگاه نکردن جاب باعث بدم غریبه جوئی بهانه یار مکن رود و خواب شبی چشم من چه امکان است ترا بر آمدن از کیش باز سائیها ره بودن دل مارا جمال ساقی بود منم که ترک نمودم تکلف رس بشیخ شهر فریبی شد است ز یاداری مخور شراب اگر موقت صفای دست
نثار یار تلون مزاج دانستم نیامدن برنج و عقاب باعث	

رویت جیم معجز

خالی کجا دے ز تمنائے احتیاج	ہر جا سریت ہست بسودائی احتیاج
ہم شاہ درخما ز صہبائے احتیاج	سرشار احتیاج نہ تنہا ہمیں گذشت
عالم فقادہ است بدر بایں احتیاج	بسیار کم کسی کہ بر آید ز ورطہ اش
ما خوب کردہ ایم تماشا لے احتیاج	کس را بریز جامی ناکس سپردہ است
مادیدہ ایم سمیت والا لے احتیاج	از موردانہ میگذرد و مژدہ را کفن
با آنکہ گشتہ ہر ہمہ سوا لے احتیاج	در طعن یکدگر چہ ز باہناکشا داند

محتاج کردہ است لباس و غذا اشار
ورنہ کسی نداشتی پردائے احتیاج

چون گل کہ نیز نذر نسیم بہار موج	ساتی بیار بادہ زند زنگ بہار موج
مہتاب موج دارد ہم جو بہار موج	اشب بین بیابغ تماشا ست خوبتر
در ساغر شراب کند طوفان کار موج	پہن کردش نگاہ تو بہوشت آورد
از چار موج تفرقہ خیر نہر ار موج	جز کشتی شراب نیاید بر اکل
دریا بر آورد ز ہوا بہر شمار موج	ہر لحظہ بقیرائی دل از موس بود

آورد بر تسلسل اشکم نثار موج	تا بگردید موج زدن از دو چشم من
از بجزر همچو کوه رسد بار بار موج	ای ناخدا ز کشتی خود هوشیار باش
ز نارغوش کرد چسب را تا زار موج	بیتائیم ملاحظه اسد ز گر نکرد
بداشت از زمین سخن هر کس از موج	بر شعر آبدار تو صد آفرین نثار

ردیف حیم فارسی

دل سوزی مالریه مازاری مانیج	دل داری او نیست بغمخواری مانیج
رسوایی ماذلت مانیج	کما به بجا به نکند شاد و نه از باد
کار نکشود آه زیکاری مانیج	از کار کند شقیم که تا دست و بکار
بانیج قضا هست سپرداری مانیج	سبزه آه پذیرشده پرده تدیر
دل بستن مانیج گرفتاری مانیج	ما طایر قدسیم باین دانه داین ام
میدردی دل ساخته بیداری مانیج	بگذشت شبی چند دردی و نه آهیمت
بے غم نبود عالم هشیاری مانیج	دیوانگی عشق نثار آرزو ماست

ردیف های حطی

در نعل از آفتاب آئینه دارم همچو صبح
 مهر دارم در بهان ز کینه دارم همچو صبح
 شور سودائی کسی دیرینه دارم همچو صبح
 خنده بر گلهای فروردینه دارم همچو صبح
 هر چه در دامن خود گنجینه دارم همچو صبح

تا خیال شاد می در سینه دارم همچو صبح
 سینه صافی در ازل چون قسمت من کرده اند
 این گریبان چسب من هر سحر میوه نیست
 تا در امان کرده ام همچو گل خورشید را
 سکنم من بر نوید مقدم شوخی تبار

ردیف خای مجر

که دیده پنجه مر جان ندیده انسان هیچ
 نگار من چو لب خویش کرده از زبان سُرخ
 که شست از سر دیوارش آب طوفان سُرخ
 پلاس نیست که گل کرده در بایان سُرخ
 چو آفتاب بی آید بامدادان سُرخ
 چو لاله که نماید بس نهستان سُرخ
 بیار پیش که این سبز خوش بود آن سُرخ

نگار بسته بر نگینست ست جهان سُرخ
 ز حسرتش بدل سنگ لعل خون گردید
 که اخت رنگ چمن بسکه شرم رخسارش
 ز سوز ناله محزون گرفته است آتش
 حشر خانه بر آمد بعارض گلگون لاله
 میان زلف سیاه تو آتشین خسار
 در بن بهار چو سرود گلست شیشه و جام

بزرگ قطره اشکم تبار کم باشد

عشق درین و لعل در بخشان سُرُخ

لاله میردید سراسر بر زمین سنگ لال	آورده ام از رشک گداون تر زمین سنگ لال
تا نهادم پای خود بر سر زمین سنگ لال	بر کف پایم خوابست اگر یار مستنم
همچنین باشد طریقِ هزارین سنگ لال	سالکان را سخت عاجز میکند این آتش
هر روی را پیش آید گزین سنگ لال	پایند آهسته تر هم بر قدم دارد نطس
هزارین دشوار باشد مزین سنگ لال	از غم هجران گذشتن مشکل است آری برادر
میکشد از بهر پا خجسته زمین سنگ لال	کتر از شتر نباشد خار راه عاشق
پیرز گوهر باشد و از زمین سنگ لال	بهت پر جا گوهر روزی گر بر آید از دم
عاقبت روزی بر آرد بر زمین سنگ لال	بر بنای سست خود دل بسته آگه نه
کم کسی طے میکند چون از زمین سنگ لال	بے سرو پای میرود این جمله بارانِ نثار
گفته رنگین غزل تا در زمین سنگ لال	در شگفت آورده هر طبع موردنِ انثار

ردیف دال مهمل

بود کمرنگ دورنگش وطن بود نبود	یار یگانه ارین پیش من بود نبود
با گل این ناله لبلسل بچمن بود نبود	شب بآن سوخته من با تو فغان میکردم

بسه دل تنگی من کرد سرایت بجهان	غنچه در چمن خنده دهن بود نبود
کارم از چنداران شوخ شکر شکن است	پیش ازین دل شکن و دهن شکن بود نبود
کرده ام صبح تماشای رخ و هم بدنش	این لطافت لعل و یا بسین بود نبود
پرده بر مهر رخت تازه فلندی گاهی	این چنین ابر برد سایه فلک بود نبود
نو نیازم عوض خویش گرفته اورا	در نگاه تو دلم جنس کُن بود نبود
صورت غول نموده است ترا نشو	خبر فریب ز موی چاهِ ذوق بود نبود
بود افتاده بصحرای عدم کرد وجود	گرد بادانه با داره شدن بود نبود
کیست گویای من نو که سزاوار است	اینهمه من که گمان تو دهن بود نبود

طوایان را بر زمین سخن سبزه تبار
هیچکلم همچو چمن سبزه سخن بود نبود

یار همه را زین پیش چنان بود نبود	طرز یگانگی از وے گمان بود نبود
بامن آئینش اندر همچو شکر بود بشیر	صورت بفرگی با میان بود نبود
حال آن خوب چون خوب نمودم دریت	بشیر آنچه با بود همان بود نبود
روز وصلت غم بهم فراق تو کسی	ای نقد خسته دل و سوخت چنان بود نبود
بانه بر پیشان تو از دل شدگان	هیچ آشفته ترا ز من بهمان بود نبود

ایشم حرف و حکایت بزبان بود نبود شمع مانند بنافونوس نهسان بود نبود از دوشتم گهر اشک روان بود نبود شورد بوالگیم بر تو عیان بود نبود اینچنین هیچ یک هم نگران بود نبود	پیش ازین مهر و وفا بود دلارام ترا شب که بر روی کشیدی زیا پرده ناز دوش در حیرت روی تو بتار مخرام مینردم دست بسر سر کمر در هجرت چار بود است دوشتم بر بهت از سر شوق
کبری بهشت را تو بدمان نثار پیش تو کم رمتاع دگران بود نبود	
از غزال چشم او دیوانه هم یاد کرد از تماشای گل سیرابش بنم یاد کرد زود رقنبا ازین عالم کس کم یاد کرد از همین عارف خیال خواب عالم یاد کرد می توان این نکته را از حال آدم یاد کرد این دل دیوانه مانسته غم یاد کرد عاشق و معشوق را پیوسته با هم یاد کرد جام گریان بنم بر هم خورده جم یاد کرد	کز تائب لطف او زنجیر با خم یاد کرد آن گل خسار او را بر عرق هر کس یاد کرد در بهاران چون گل و لاله زایل فرگا تو ابی دیدن بعد بیداری نمایان میشود پیش نتوان برد کار خود با ستار لالهها هر کسی تحصیل فن مرغوب طبع خود نشد متحد سازد و کس را عشق زانرو هر کس اکینه حیران سکندر رفته از پیش نظر

دل مراد پیش خود شرمنده یازد مثال

هر چه باید در همه عمر آن نه یکدم بیاورد

این دل دیوانه را زنجیر نتوانست کرد

هیچ نقاشی بری القوی نتوانست کرد

خواب محمل را کسی تعمیر نتوانست کرد

آنکس از بخت را تقویت نتوانست کرد

شده آن را تسلیم تحریز نتوانست کرد

هیچکس تقدیر را تدبیر نتوانست کرد

کاره آن دل شبی شبگیر نتوانست کرد

دلبر خود را کس دلیگر نتوانست کرد

غیر زلف یار کس تسخیر نتوانست کرد

صورت معنی بروی صفحہ توان نفیست

خط لبک از فهمم بخوانده افتاد است

آل عرفان را زبان در سر نه خوانده اند

داستان اشتیاق از بختی نام بدل

آدم از جنت کجا آمد بخوابش بزمین

شب روان خواب غفلت سنگ را بر شیند

از دل و دین هر چه خواهد میتوان کردن نیاز

لبندی زیر فلک چون دود آهین مثال

هیچ بنا بر هوا تعمیر نتوانست کرد

هم عکس با رخ تو مقابل رسید مانند

مانند کاروان که بتزلزل رسید مانند

افق کسمه نگاه تو در دل رسید مانند

آئینه ات همین نه بچل رسید مانند

اشکم ز دیده رفت و بگویش گرفت جا

سیگان کج چلو نه بر آید دگر ز زخم

باخال حسن شوخ نگیرد چراغ تار دیوانه را بجلقه زنجیر الفت است هر بوی الهوس معنی عشقم نمیرسد حاسد بخود فرود داز فلک ناز سا	کافور اگر بجهت فلفل رسیده ماند این دل به بیج زلف تسل رسیده ماند چون جایی بقده شکل رسیده ماند آری خرد ضعیف چه در گل رسیده ماند
خاموش ای قناریب ز گفتگو بپند اسرار حق جو بزل کمال رسیده ماند	
انچه گویند که او را دهن ساخته اند تا بر آرزو چایه دقشس دلها را اند سنبل و لاله و نرگس همه زد ساخته رو دل شکنی و درگرفتگی شکستن دار نیست این بهره حسن تو ایان کسی بسکه آواره مهرای جنون گردیدم	نیست آن هیچ نشانی سخنی ساخته اند از سزایست مسل رسنی ساخته اند ناز زلف و رخ و چشمی چینی ساخته اند سنگ دل خوتی بدل شکنی ساخته اند کافر چشم ترار انهرنی ساخته اند آهوان از زمین انجنی ساخته اند
بوی آن گل که مرا باغ و بهار است شمار بهر آن غنچه دل را وطن ساخته اند	
غزیز من کسی باشد که او نشینده میگوید	از آن نشینده با من پیشتر از دیده میگوید

بیاد او بدول را و بتان داد از غفلت دلی کوتا مذاق فهم بهر لذتس دارد بود این دیده ام نادیده دیدار شتائے من انهدار سخن جز با سخن فهمی نمیخواهم برائے شعر فغان نفل و سواست از نظم	فصاحت خوب میگوید سخنها چیده میگوید زبان من ز جان شیرین تر و چیده میگوید بهر یک نصفه او دیده و نادیده میگوید رد انا گفتهها با سر و دم فهمیده میگوید چو زلف خوب رویان مصرعی چیده میگوید
نثار از طبع موزون گرفته لم بسیار میگوید ولیکن هر چه میگوید همه سنجیده میگوید	
خدا کند که دلم شغل نهو نگهبان دارد طهارت دل سالک زگره میباید سزد بر فرزند مردان اگر شمارندش کجاست در خور طبیعت نه خوان او خورد بود بمشرب با پخته تر همان رند چو غنچه ذوق خموشی کس که در یابد بر دوشتر ندانم چه حال من باشد کجایم تو کجا بود و لے بدیده من	زیاد خیز مرا یاد او نگهبان دارد غازی است همان کاین و نه نگهبان دارد کسی که چاک جگر از فرو نگهبان دارد درون لقمات آنکس که نه نگهبان دارد که پای لغز دست سنج نگهبان دارد زبان خود رسر گفتا و نگهبان دارد باین گناه خدا ابرو نگهبان دارد نگاه کن چه متدراز و نگهبان دارد

نثار دور نباشد ز یاد نزدیک است

که همچو آئینه ام رو بر تو نگه دارد

بسرغ بو که سازد هوس مرا بگیرد

بیباک میروم من شبها بگویند او

نشیند شورش دل چه عجب ز بدگمانم

بلبل بهوتم گل باباغبان همه گفت

بدلم خیال لعلش چو گذر کند نه دور است

بسگ کوی لبه محبون هوس نمیکرد

که بلاسکان تبارد فرس مرا بگیرد

نه هراس آنکه آمد هوس مرا بگیرد

آنکه آیدش صدای جرس مرا بگیرد

کز بهر من نماند نفس مرا بگیرد

که میوی شهید آید هوس مرا بگیرد

که زلف خود بسازد مر من مرا بگیرد

سخن از نثار گوید من گوهر شنیدم

که به بحر منکر سوزد نفس مرا بگیرد

ای خوش کن دماغ زیاده حضور خود

بسیار دور بوده ام از تو کنون مرا

مشتاق جان من که نهد سر پیش تو

روزی کنی زد و دست دیدار حلقه

جله بده نه کم نه زیاده حضور خود

سیدار دست بسته شاد حضور خود

بلزار سر سجده نهاده حضور خود

بینی مرا چو چشم کشاده حضور خود

ایچاره نثار تو یارب کجاست

منظور خود بهار و فتاده حضور خود

سیر که زخمت نیک تر از میری شود	جو هر بزرگ آئینه یجوهری شود
کس را نماند نبود ز آئینه اینقدر	کاین ساده رو به مردم چشم پری شود
آن خوش ادا کشد ز ادائی که طرز اوست	یا قوت زخمی الف خنجر می شود
یک بوسه ام ز لعل سی سبب و بس است	سیر به ز سر بت یلو فر می شود
و ندان بفارسی نگذاری بن رقیب	شاید که مطلع ز زبان در می شود
کیفیت است راسخه در خیم دیگران	فکری که از دلم سخن سر می شود

خواهم که جان تشار براه خدا کنم

ای مصطفی برای خدا یاوری شود

بدید اگر بچین شگفته یار آید	بچشم روشنی دیده ام بهار آید
چو دود شمع خورد برد ماغ بوی گلش	باین دماغ گلشن گران نگار آید
غزاله دار اگر مکنی ز دامن دشت	برون به گنبد آهوا زوغبهار آید
مذاق چاشنی درد او کس دارد	که شهید عیش برو سحنت ناگوار آید
مدام تاندهی آب جو میار سرشاک	کجا نهال محبت به برگ و بار آید
جواهریست کرانمایه اینهمه انقاس	بیاد حق چو شود صرف در شمار آید

نثار از سر اسباب بگذروگذار
یکه نه زین همه فردا ترا بکار آید

کیمت بزمی که دلی برده بدله اری چند خفته از افند کسی ناخته همین ستانده غمزه و ناز و داد در پئے تاراج دل اند ابرو چشم و نگاه تو همه کی طرف اند از عدم نامدی ز بهار بسباز وجود	بر سر یک کمر آورده خنجر ایداری چند که درین سلسله هستند گرفتاری چند آه بیچاره چه سازد ز ستمکاری چند چون کنم با تن تنها ز جفاکاری چند آدمی را نشپوری چو قضاکاری چند

کورسانند و سقا فیه تازه بهم
چون نثار تو نگوبند غزل یاری چند

کشد اهم اگر قامت قیامت جلوه گر گردد بود یک کیمیا اگر عشق آن معشوق برمتا بزن این شیشه ناموس را بر سنگ رسوائی ز خوبی خود را استغناست هرگز بر نیگردد بیا ای آرزوی چشمم دل ناز پر بانی تو الهی سینه و آه و لب و چشم از تو میخواهم	زمین از جادو آید آسمان نیرد بر گردد بناشد دوز را کسیرش سب علق خنجر گردد کجا عاشق بگرد منصب و نام بدر گردد نگاه شوخ او شاید سوی شتاق بر گردد بساط اشک چینه دیده دل گردد سر گردد که در عشق تو بهرم گرم و سرد و خشک تر گردد

خدا یا بعد ازین پسند از غیرت که این سنگیز	گدائی در گهت گردیده و هم در بدر گردد
نشان را مژگن مست از می دیدار او باشد	بخیزند در روز فردا هم بر سنگی بخیبر گردد
صفا جویندای دل بر صفائی را که می پرسد بر تبیج و مصلای ریا نازی نمیدانی درین ره شیر مردی باید و چستی سبک روحی بنار از نگاه کن نیاز خویش کیس و بر باین تردامنی عاصی منو امید از ترست درین منزل ملا از کس ایستد پیش جمالی	و فاختا هند انجیا بیوفائی را که می پرسد باین زبیر ریائی پارسائی را که می پرسد گر انجائی خوی بیدست بانی را که می پرسد بدگاه چنین شاہی گدائی را که می پرسد بزنند و عفو حق چندین خطائی را که می پرسد که در غربت غریبی مینوایی را که می پرسد
نمیگویم که جان دارم نشان را قابل جانان	که پیش او ستاع کم بهائی را که می پرسد
مشتاق جمال تو ز حیران گله دارد بی رو تو ای رشک بهار گل لعل است در یاد رخ خوب تو هر گاه بگیریم جائی گفت های تو کنم دیده و لیکن	چون تشنه زنی آب بیابان گله دارد چشم ز تماشای گلستان گله دارد از آب سرشکم در غلطان گله دارد نرسیم مگر از خارش مژگان گله دارد

ورنه چه مجال است ز جانان گله دارد سرمازده از مردحه جنبان گله دارد طفلیست که از قیدستان گله دارد کز پرده چشم و سرترکان گله دارد		عشق است که گستاخ کند عاشق او را ناصح دم سرد تو به جور سازد و مجنون تو نالد از سخته زندان حیران جمالت نه جان محو تماشا است
	از سینه صد چاک شارت چه نویسد شد خامه جگر چاک و دود چندان گله دارد	
گر جامه بدست آمده از نان گله دارد هر شخص که از گردش دوران گله دارد پیرسیت که از چشم فرزندان گله دارد مانند برهنه ز زمستان گله دارد دو راستی عارف که چو نادان گله دارد پس بنده ز صاحبی چو عنوان گله دارد		هر کس بجهان از سر و مان گله دارد راضی برضایش نبود شاد بخت گر مایه عیش است همین وقت جوانیست دل سرودش از بسکه ز بیمه بی مردم هر چیز که میلش نبود گرسد از دوست هر لحظه گناه کرم او دست بجاش
	جانان تو فراموش کن جان نباتات در یاد تو دل از غم نسیان گله دارد	
بخیرم که پیام من که رساند و کجا رسد		نبکشور تو کسی رود نه گلشن تو صبارسد

تو ما یلم ز برای این که سلام یازد غا اگر سردرد من نه کسی رسد بگویم و بجاروم بودم همین تو نالشی که بیا بد آن ز تو مالش بره خدا چو کسی رود در رضای او نه بروی بصدای ننگ بگوشه و نه بگویم که تو نه زده من تو کجاس و ما کجا بجای گفتن آن ردا که ز شاه من خبری کند که بصد نیاز و صد آرزو	بفرستمت بجانا بقیه سلام من نه دعا رسد تو میدهند نشان من از تو در من بدوا رسد ستم است سخت کمال من رقیب اگر بنوا رسد نه بخوابش دل خود و و بهقام خاص ضار رسد ز برای آن همه گوش شو که ز غیب چه صد رسد بحقیقت این بخدا رسد نه مرا رسد نه ترا رسد بدر تو آمده بینو از محبت بنوا رسد

بخدا رسید چو بر خورد توجیهی تبرجی
به نشان من کن این دعا که خدا کند بخدا رسد

دانا زمانه یار تو شد شد شد شد دون همیت کام طلب که دن از کسی دنای ددن بصورت آمو نمود شد در حشر از جناب خدا برو طلب از مهفت پیش نیست گل جا و نسرلت فرماندای ملک جنون بود خوش است	لیکن ساز کار تو شد شد شد شد بلند ز کار کار تو شد شد شد شد غولستان نگار تو شد شد شد شد در خلق اعتبار تو شد شد شد شد در ملک افتد تو شد شد شد شد بر عقل اعتبار تو شد شد شد شد

جانان کجایان ز من و ناز تو کجا

این جانم شمار تو شد شد شد

قناعت پیشه در برم از خوش نشینیت

نیارد سر فرو بر لعل دولت نمای سن

نه بکشاید دل کامل میان صحبت ناقص

شهنشاهی که باشد اوست تختش مندر محبت

محبت گزینشش بر عارفان کی رسد لاک

بسان چینی هم خورده صحر کرد دنیا شد

دل نالان من پیش دی تسکین نیگیرد

نمیدانم که این لب لعل کرد دست بیابش

مردم بهر دنیا پیش و پس نشینیت

برین شان غسل طرز گس نشینیت

که عرفان در دست باغ نفس نشینیت

برای ملک گیری بر فرس نشینیت

برین که سی کسی بهر دست نشینیت

جنون شاعر مجنونم بکس نشینیت

بنتزل هم ز فریاد این جرس نشینیت

که یکدم طوطی جان و نفس نشینیت

شمار از عشق سرشاری دیگر با عقل نشینیت

که است باده هرگز با نفس نشینیت

پرده زردی حسن اگر کرد که کرد یار کرد

از دوجایان حب ابر اگر کرد که کرد یار کرد

صبر و قرار و هوش دل برد که بهر یار کرد

جلوه خویش محب کرد که کرد یار کرد

باغم خویش آشنا کرد که کرد یار کرد

ناز و کمرشده و ادا کرد که کرد یار کرد

دست اختیار من بست که بست یار بست	دل بدوزان بست که کرد یار کرد
صورت کبر و کبر با ساخت که ساخت یار ساخت	فرق بشاه و هم گدا کرد که کرد یار کرد
آتش عشق در دلم سوخت که سوخت یار سوخت	در دجیان من دوا کرد که کرد یار کرد
زنگ بهار و جهان ریخت که ریخت یار ریخت	زنگ بزنگ جلو با کرد که کرد یار کرد
با من و تو که ما و من گفت که گفت یار گفت	اینهمه رفر جابجا کرد که کرد یار کرد
بهر نثار جان بمن داد که داد یار داد	
عاشق و زار بنیوا کرد که کرد یار کرد	
وله	
ز قول خود نکرد و مرد چون کوه گران گردد	پنی گردانیش کوکب طرف خلق و جهان گردد
نگرد و مرد از عهدی که در عالم عیان گردد	چو کیره بر سر او آسائی آسمان گردد
وله	
دل از دیدار غفلت بر سر فریادی آید	چو پایش در میان نبوذ زیادت هزاره گردد
اگر دانا نمی گویند نادان هم نمی گویند	
نثار او را که دخل او بخمش سر سر گردد	
نادیده راز یار بدین نمید	بر چشم او نقاب کشیدن نمید

بیارم چو ماهی بآب می طعم	بهنگام وصل گرچه طعیدن نمیسید
صد بار جابجا رسید این بزره کوفل	کلیبارم بجای رسیدن نمیسید
باران بچشم ریختن افتد کشت ل	لرزان رودانه اش رسیدن نمیسید
دویتی است کز حلیقه انحصار و ستا	بولی بغیر جان بشمیدن نمیسید
در مان گزنده تبار آر میده	
با آر میدن تور میدن نمیسید	
بیو فابا کس وفا نکند	دل شکن کاجنه جفا نکند
خوبرو پار کس خانا نکند	گر کند از برش جدا نکند
درد بید و زنده بگذار دلو	کز خیالش دمس جدا نکند
یار بازی کند چو بگذار	همه بجا کند بجا نکند
چه ستمهاست شاه گز کرم	یک نظر هم مکتد نکند
با من آمیزند دل دگر نگزیر	رسم یگانه آشنا نکند
چه کند آدمی که مورد و فیست	چه کند آدمی خطا نکند
یار هر که شود ده چار نثار	
حیف جان را اگر فدا نکند	

نامہ بیانی دل چون کبوتر دم قلم	برنگار و سوی او پیش از کبوتر میرسد
باغبان در نو بہار از گل می خان میباش	مستی طبل مگر کار کبوتر دم کند
ز آہا سیردن بہر زنجیا گلیم خویش را	سج می ترسم ترا ناگہ بخوفان سر دہ
پوست بر کندہ گویم این مردم بلو	ہمہ در پوستین یکدگر اندوہ
فلک ز کثرت باران نبات تر شدہ	دی نیافتہ فرست کہ آفتاب دہد
بیچارہ دل از غفلت نسیان گلہ دارد	جان نیز بسیاری عھیان گلہ دارد

ردیف ای مہملہ

بیمہر دیدہ ام دلت از رنگ سخت تر	مینا کسی ندیدہ باین رنگ سخت تر
لطف ہلاک کرد تفاہل نہ اینقدر	مصلح تو بودہ پیش من از جنگ سخت تر
شوخم چو برق دوش گذشت از نظر من	بیتا بیش ز دست بل چنگ سخت تر
ہر لحظہ رنگ تازہ تر آرد بروی کار	دارد میاد و نحویش جس چیزنگ سخت تر
در راہ سخت وصل برست و سخت فرت	بر سخت جان کہ ساختہ آہنگ سخت تر
ز بہار بزربان نبرم ای رقیب من	نام تو ہست بردم از رنگ سخت تر
رنگ بہار بیند و دیوانہ می کند	دست دیدہ آوہ دل تنگ سخت تر

هر چند ناله خیر و ازان رنگ سخت تر	ای کاروان ز بانگ جرس سخت غافل
	دارد بسکه قافیه تنگ این غزل مشار گوینده در جواب شود رنگ سخت تر
یاران کجاست همچون از خود رسیده تر دیوانه شنیده کس از من رسیده تر غطان دُری ندیده بطشته دودیده تر در خود ندید قطره از وی چکیده تر سروی بوستان نشود ز کوشیده تر در یاب گل ز صبح گریبان زبیده تر شمشاد از بنفشه به بینی خمیده تر ماهی ز آب دور نه چون او طعیده تر	از من دلم کشیده من از دل کشیده تر شور جنون به عالم بالا رسانده ام اشکی ز چشم من که بر خسار قطره زد پهلوزنده ابر ز سنجی بدیده ام آه که میکشیم بیاد قد کس ظالم بیا باغ به لیل ستم کن بر قامت کشیده سیر زلف بر کشا دور از تو میقرار کی نیست همچو دل
	چون بحر مع زن نشود از هوا تار از آب گوهر است دلم آرمیده تر
بود خوش گرچه مرهم نشتر فضا دازان نشتر خوش است از وی ز فراموشی و طر زاید ازان نشتر	بمجنون حم لیلی خوش بود بیداد ازان نشتر کشگر حلقه بر نام خوش و گرسا دازان نشتر

ایمن زلف خم در خم دلم را کرد بیرحمی	دمی از دام نکند ارو بود صیاد از ان خوشتر
جواب مصرع قدح خوشش امکان نیدارد	مگو قمری که خوانم مصرع شمشاد از ان خوشتر
زیر حرمی فغان نشود گر گل ترا بلبل	خوشی که چرخش باشد ولی فریاد از ان خوشتر
بشج سختی بهر آن کنم گر کاغذ خارا	بود خوش و تر ترا شمع خامه فولاد از ان خوشتر
قباگر پیر من کردم بهر یار خوش باشد	دلگردان وصل و بدست افتاد از ان خوشتر
بر بند خواهم دنیا نیفتد بچکس سبزه گز	اگر داند که حال مردم آزاد از ان خوشتر

آثار آبادی چون ندیم از بسکه خوش آید

که سیگوید که کورا و جهان آباد از ان خوشتر

کل راز روی کیست چو گلزار خار	وز روی کیست نافه تا تار تا تار
یارم فرو گذشته چون زلف آبدار	هر روی زلف گشته کهر بار بار بار
من خواستم که چیده گلش آدم بدست	ز دبانگ باغبان که نه گلزار نار
بلبل کشید ناله بجا نام ز درد دل	نواره هم گریست بگلزار زار
مستی زلف بنبچه دستم دراز کرد	تا که بآمد از لب خمار مار مار
در گنبد فلک نبود غیر ازین صدائ	آواز کرده ایم چو بسیار بار بار

باشد تر آثار همین بس که دودار

هر گیر دل ز جمله بیدار دار دار

تا مرا افتاد با آن دلبر پر کار کار	مانده ام بیکار و حیران صورت دیوار دار
خوش نمی آید ناشانی گلستان بهر شش	می نماید باغبان در دیده ام گلزار نار
عذر خواه من بود بهر ملاستبای خود	چشم ناصح گر شود با چشم اوناچار چار
یار گر یگانه ام شدن ز یاران ختم	سو ختم امر و چون گردید با اختیار یار
تا ردائی بوش بردوش وئی دار کسی	کی دهند ای بخیل او را دین در بار بار
جلای دل را بدین ترا گر آرزوست	در دل شبها به بینی دید با بیدار دار

طبع موزون عزیزان در سخن می آورد

در نه من دارم نشان از گفتن اشعار عار

نغمه زن نغمه زن نهر نهر نهر	میرود میرود بهار بهار
ساقیا ساقیا شتاب شتاب	حام می جام می بسیار یار
از دلم از دلم ربود ربود	شوخ من شوخ من قرار قرار
خون شده خون شده بزرگ تنگ	از کفش از کفش نگار نگار
در طلب در طلب چو باد چو باد	گشته ام گشته ام دیار دیار
اشک من اشک من چوئل چوئل	خاطرم خاطرم غبار غبار

می شود می شود ز شوق ز شوق

جان من جان من شکار شکار

شائسته دستی نزد گاهی در آن کیسوی یار	دیده مشاطه هم ناپدید در آن کیسوی یار
یافتم گلگون همچون آئینه شتاق خشن	وسمه هم مانند من دیوانه ابروی یار
راه در رسم عاشقی را از من آموزد کسی	عاشق یاری شدم لیکن بیدم روی یار
سیر قلش میکند بر روی افکنده نقاب	می شناسم طرز رفتار قدر لجوی یار
تا برنگ گل گریبان چاک نبود از غمش	این دل چون غنچه ات هرگز نیابد بوی یار
چون بر من صندل پیشانی خود کردمی	آمدی ای کاش در دستم غبار کوی یار

چشم ظاهر بنیت اینجا خسته دیدن نیست

چون شکار از دیده دل باش چلین سعی یار

دیکت اپخت دگر به خود و خورد دگر	مال را کرد فرا هم دگر و برد دگر
از بزرگ است پسندیده گراز خورد دگر	کرد اغراض بقصیر و نیارزد دگر
ماه و خورشید بر دئی تو برابر کنند	هست معلوم همه صاف دگر و درد دگر
نفس من میرود دل نده شود کار کند	بر خلاف غرضم زیست دگر مرد دگر

فرق در شعر من و غیره است شکار

همچو در پارس قمر لباش دگر گردد دگر

گذشت قتی بهار ساقی ز تبت باقی بهادیر	که سرو مینائی سبزه زاری بزرگ گل هم بد دیگر
دگر ز گلشن مرا چه پروا کنم چو بازی ترا تماشا	بچه دلا که بچشم ز گس نرف لطف سبیل بقصد صواب
بز و ذخیران چه زد و سیری کردم طرز محبت این	بنایش اول بلند سازی بجا کش آخر کنی برابر
غر و حنست بچنگ نام ترا در آرد تو خود و خواهی	چو یار با من مزاج خواهد که صلح گردد ازین بهتر
ز شعر فغان اگر نداند طب یا من مقتدا	کجا شانس در محرق که از کجا این بون کشد
ز صید بسته شکار کردن بسی است شکل کم آسان	که صید حسنه بدام کردن ندان این اگر سخور
تو لر گذاری گزیر نبود دلی ترا من چسبان گذار	کسی نه بنیم باین لطافت بهر دو عالم بخیر تو دلبر

ردیف ای معجز

رفتم ز حد بردن نشد آخر سفر بسوز	خوامیده تر نبوده ازین ره دگر بسوز
ای دای بر کسی که پی کاروان رفت	شکبیر کو کند بدیده سحر بسوز
زین بحر موج دار بسا صل رسیدنت	نگذشته آب همچو جابت ز سر بسوز
تدبیر کار و بار با انسان بهانه ایست	شد هر چه در قضا شودان در قدر بسوز
عمر عزیز رفت بیادش و دم سوخت	عافل کسی ندیده چو من انقصد بسوز

هردم جمع خراج شد و یا قیست سیج	این خانمان خراب دلم بخیبر هرسوز
از بندگان مراتب ابل یقین میرس	زبان جوانی تو ز پیری شکسته شد رخسایت نشان ز نرفت از نظر هرسوز
ردیف سین جمله	
از کافران عقاید اربابین میرس از دانه کار مرتبه خوشه چین میرس با سر نشین تفاوت محل نشین میرس از هر دری میرس ولیکن دین میرس حق بر تو ظاهر است لیلی برین میرس از راستی نشان تو بزدی زمین میرس	بیامیه راجه قدر بود پیش مایه دار پای بخواب رفته نماند به نیر گام قاصر بود بگفتن حق گر کسے ازو منصف بیاب جانب باطل گرفته را باقی مانده است بجز نام راسته
مردم توان شناخت نشان از معاملات	دیکر برای او محک به ازین میرس
هرگز هوس نبیا و عقبه نکند کس از بهر خدا رغبت دنیا نکند کس	جز آرزو حضرت سوائے نکند کس کم یافتم از خلق تو هم یافته باشه

دیدار تما حسیست دهنده از عوض جان گوسفند کن دعوی آثار بزرگ آن یار بر آید اگر از پرده چه اسکان در خلوت آن شوخ یکی سرزده رستم	از زبان پنهانست که سودا کند کس این شیوه چنان نیست که رسوا کند کس گزدیدن ادروی بصحرای کند کس در باخت از آن رنگ که بیجا کند کس
چون اشک شمار تو فتاده است احشیت بایار و فادار خود اینها کند کس	
با عشق تو فکر و جهان را چه کند کس بی جنبش منزلت بخت ابرو چه نمائے ای جان جهان بیشتر از جان تو عزیز دل پیش دلارام چو آرام نگین هر لحظه مراد دل برد از جای بجائے حیرانی روی تو ز من یاد نخواهد ذہبن میان رفت چو دھل تو گشتم جائیکه بود پیش آداب خموشی	سر بازی این سنگی که ان را چه کند کس گر نسبت باد تیر کمان را چه کند کس قربان نکند گرتو جهان را چه کند کس هر جای و هر سوی و آن را چه کند کس همراهی این رنگی و آن را چه کند کس در موسم گل باد و تران را چه کند کس در کعبه دگر سنگ نشان را چه کند کس گو بای آوار و زبان را چه کند کس
کرد دل نشود محو تو در جان نشان	

برای این نشان آن را چه کند کس

این را که گره بندد وان را چه کند کس

نخلی که درو بار نباشد چه کند کس
بر وقت مدو کار نباشد چه کند کس
گر مونس غمخوار نباشد چه کند کس
آن راه که نیار نباشد چه کند کس
گر شربت دیدار نباشد چه کند کس
آن چیز که در کار نباشد چه کند کس
گر دوز آزار نباشد چه کند کس

دلبر که وفادار نباشد چه کند کس
یاری که بدل یار نباشد چه کند کس
بر هر که بود هموطن و خویش و برادر
ناخوب بود میل به بیگانه و عروسی
جنت که در نعمت صد گونه نباشد
مارا تو کار است چه کار از دو جهانست
بودن بوطن گر چه نشان آرزوی نیست

ردیف شین معجمه

گل از گلشن من دارد بجا اندیشه آتش
که آه من گر ندارد هیچ بیم از پیشه آتش
که از چشمم پرده آتش بزمک شیشه آتش
که دایم می نماید در بهاران پیشه آتش

خیال من بگلشن میداند در پیشه آتش
کجا از عشق در زیندن دل باک میدارد
بروی دل بزوری سلی زد نیچه عشقش
ندامم بر پلاس آبی جلگه سوزی که سر کرده

نثار از من اگر بوسی پرگاه آتوه غم

که عشق یار باشد ز پی او میشته آیدش

یاد شتا قان دور از خود کجایم آیدش
بسکه از نظاره خود هم جیامی آیدش
کز رنگ غنچه آسب از هوا می آیدش
شا هم آنت گریز ادا می آیدش
با درم نابد کز بوی وفا می آیدش

آنکه از ناز و تغافل شیوایم آیدش
سیر نتوان دید چون آئینه محبوب مرا
چون گلی تصویر باشد هر کرا خندان دل
گر چه حسن خوبرویان دلربائی عاشق است
بیدی را اگر چو یوسف گلرخی پیدا شود

تو به بشکسته و شکسته را فرقی نبود

نسبت آخر شمار جری جدایم آیدش

افتانده ایم از دوهان آستین خویش
فرقی نکرده ام بجان و یقین خویش
میداشت آرزو که کنم جانین خویش
نسیان کجا نشانده کسی در کین خویش
نادان نیم که مهر بنجم بکین خویش
بر کفر خویش خنده زخم یا بدین خویش
دارم حمایت تو بسیار و همین خویش

ماداده ایم دل بیکه نازنین خویش
یکدل ز بسکه گشته ام از عشق آن کجی
همچون گذشت در نه ز شوهر چون من
جز من که تا بیا دنیا بد خیال خود
امر و جنس دوستیم دشمنی شده است
بر دین و کفر نیست ثباتم خدا گواست
من هیچ غم ندارم از آسب و فدا گار

ترکِ اَدب بود بجنودِ سرور و دست آوردنِ نثار ز جانِ حُزین خویش	اخلاص و اعتقاد و یقین و وفا به بخش سوز و گداز و ناله و هم گریه به بخش عجز و نیاز و بندگی و التماس به بخش خوشنودی و رضاده و شکر و ثنا به بخش از چیز با فراغ و زمر دم غنا به بخش دارم همین مراد و همین مدعا به بخش	یارِ بِل محبت و صدق و صفا به بخش خاموشم و فسرده تو کیتا به چو شمع تسلیم ده بر بنده و هم در حیات خود باشیم از تو راضی و هم در حیات خود تا که هوا بر لبوی این دامن مراد قرب و حضوری تو ز هر چیز بهتر است
من بنده نثار چه گویم که آن بخش از روی لطف هر چه خوش آید ترا به بخش	یعنی بخودش چشم تناسل به بخش سوز و گداز عشق سراپا به بخش حیرانی جمالِ لارا به بخش توفیق تو به همچو نصوحا به بخش	یارِ بنگاه ماه به تماشای من به بخش دارم دلی که لذت همین دار و آرزو تا چند چشم دل بخیا لالت افکند اگر آردم بجا ز سر نهی بگذرم
قربان شوم نثار شوم بر جمال تو		

امروز شوق دیدن فردا بمن بخشش

مرغ شوخی که یادش شیخ تریانم جو لاش	ز تاب سحری بقیش چشم آدم ماند حیرانش
تا نا کرده ام در عالم سستی خیالش را	بود وستم بدامانم برم دستی بدامانش
چنان محویت دی کسی گل کرد در گلشن	که ز گیس طیل تصویر دیدم از گلستانش
دم گو هست میدانم نمیدانم ولی جایش	اگر عشق است میدانمش خم زلف است چو گلش
علاج در دجبران از طبیب عشق پرسیدم	بختانیت غیر از شربت یدار در دانش
بیا ای چشم بتیاب محبت فرش راه تو	که ریزد زیر پایت یاسمین اشک مژگانش
نثار از بهر خود یارب عائی طرفه نخواهد	سب از یاد نسیانش بده در یاد بتانش

ردیف صا و مهله

سیکیم از نشاء چشم کسی مستانه رقص	مستاری میکنند از دولت بیخانه رقص
ساتیا امروز صوفی را بده پیما	تا کند به نغمه مطرب یکی زندان رقص
تا تقلد با دیگر از ادبای اصول	میکند آموختن از لولی جانان رقص
شغل بهتایع جود است مینائی شراب	از شماستان سرودی تا کند چایه رقص
رقص سازد خاطرم بر خضی آن آشنای	طبع شاعر میکند بر معنی بیگانه رقص

تا صدای زنگ از پرده در گوشم رسید	خوشی در سبکیت می آید نه در تملانه قفس
بر سر و جدا آورد دیوانگی جان نثار	عیب نتوان کرد جانان اگر نه دیوانه قفس

ردیف ضاد معجم

بر عاشقان نیار معشوق ناز از فرض	بر حسن و عشق آمده ناز و دنیا از فرض
من ستم و بستم کجا جایزای فقیه	در حال صحوست بسلم من از فرض
خوش ندیست عشق هم این اعجب	عجز و نیاز واجب و سوز دگر از فرض
هشیار باش یار درین راه عقبه هست	کردن ترا نظر به نشیب و فراز از فرض
سنت بود ز هر دو جهان روی تا فتن	از خود گدشتن آمده بر پاکباز از فرض
پرسوختن ز باز دل خویش سنت است	برد و ختن ز غیر بود چشم باز از فرض
از چون من هزار یک عشوه بر دل	جان کردم تار تار بران عشوه ساز از فرض

ردیف طای مهمل

کس نزد شمشیر بر عاشق سراپازین خط	کرد جسم را غرض از زخمهایش خوب خط
ماه و انجم را نماید بط بر آسمان	آب چشمم بگذرد ز غری اگر چون سیل شط

آب شیراز است کم در تیر باز دریا گنگ تا ز کلگون ز بانم در حضور است اعران جایی را که به بینی زنده پوش و جای گیر از کرم یار بق بر خرف خطایم خط کبش کی خیال دل را بآید بخواب سن نثار	کی بآب زندگانی ماند آب تلخ بط دید جولان فصاحت غوغا شد حاسد فقط خز درخت فاضلی هرگز نه پندار از غلط سن ز بینی سیکشم بر خاک درگاه تو خط آباد اوائی دلکش دهم با جبین منبسط

ردیف ظایر معجمه

گرافتات نباشد ز قرب یار چه خط ز دید یافت تسلی نه از شنید کسی با اختیار کسی چون مقام اینجا نیست اگر تلخی جبرش ساختی چندی چو عکس بر آینه کجافت دید کند ترا کباب شد دل زهر آن اشب	چو گل بدست نیاید ز نو بهار چه خط هر از نیکه دل آراست در کنار چه خط ترا ز نزل بے اختیار یار چه خط ترا ز لذت دیدار آن نگار چه خط که شاه باز دلم را از آن شکار چه خط از آن شراب که فرداست بیخار چه خط

متاع جان گرامی برای جانت
اگر نه روز وصالش کنم نثار چه خط

ردیف عین مہملہ

من بضبط گریہ کے مقدور بیدارم چو شمع	ہر دم از بے اختیاری اشک می بارم چو شمع
در موائی آتش شوق تو از بس سو ختم	شد سراپا صورت با نخواست نہنہارم چو شمع
داغ بانی دل مرا بر روی گلشن میکشد	روکش اگر شود گلہای بیچارم چو شمع
من عبت خود را کجا بر آتش میزنم	از برای دیگران دایم در آزارم چو شمع
بر کسی بیدار در رنگ دیگر گردیدہ من	ہر شب از وضع گداز خویش بیدارم چو شمع
باز بان آتشی نگذشتہ ام از خاشی	حال باشد تر جان چرب گفتارم چو شمع
ہمچو صائب عشق جانان چون بہانہ ام نکر	سوز دل برداشتہ آخر پردہ از کام چو شمع

ردیف عین معجمہ

شکست چشم مرا بیض در کلاہ درین	من ابہانہ بدل بستم این گنہ درین
بیاد روی تو چون طفل گریبہ گریم	دہد مغالطہ نفس بہ ماہ درین
بزرگناوہ قدسی کہ کرد سر بنشیب	فتاد یوسف مصری مگر بچاہ درین
مثال بانکہ دارد قطر بر بیضہ مدام	مگر چشم تفکر بدل نگاہ درین

در آئین نبود خلوت و سفر بوطن سیاه نامه چنان شد ز شوق عصیانم درین جزا بر من از دست نفس نالانم چو داشت سینه یکی هم نکو فقم صد بار	نریاده زین چه بود حال کس تباہ دریغ که طفل هم نمکد شقی سیاه دریغ چو غول برد سر را بار بار راه دریغ گرفته شد ز کدورت دم چو ماه دریغ
	رسید بر لب بام آفتاب عمر هنوز نثار دست نه برداشت از گناه دریغ
کی شود در سوختن پروانه انبار چراغ میدهد تعلیم به شب بیل افشانده چشم بال ز درین میدهد پروانه را در یک کد از اشک ز لاله سوزان و حضور ایل زیم سر کشی تا چند با یک شعله من اینقدر آفتاب غفلت بر روشن ال ز بیداری بود اشک نملوم از شرارت جسته کرده و در نسبت	گر سازد در دلش تاثیر عجز چراغ کل کند این منتهی ام از دیده باز چراغ شش خود دیگر ندارد کیمیا ساز چراغ هست روشن همچو راز عاشقان از چراغ میدهد بر باد باد آستین ناز چراغ خواب بد گویند با تاثیر پرواز چراغ میشود از چشم سیل خورده پرواز چراغ
همچو من باید ترا هم سوختن هم ساختن خزین نثار عشق کس نشیند آه از چراغ	

ردیف فای فوقانی

زلف است این برو کلو فال دو طرف	یار کج نشسته سر مال دو طرف
دل سیر و تبسم هو ششم برزگاه	توان خبر گرفت یک تال دو طرف
حنش مگر ز جو روی گوی برده است	بر چهره نگار نه این خال دو طرف
آن شوخ یک نگاه دو جانب میکند	پیغام لطیف میکند ارسال دو طرف
یارب تو کن سینه چو من از روی خفا	کردم سیاه نامه اعمال دو طرف
کیسوز این و آن شده بر یک تیره باش	همچو زغن بهاش بیک تال دو طرف
پرواز سبک سوی ایمان دلم نشار	دارد مگر زخوف رجا بال دو طرف

ردیف قافیه قانی

شسته بر سر میکشیدی زدم از سبب عشق	کاش افتادی بدش کردن مینای عشق
دل و هم بیانه و از جان خریداری کنم	من زین باز دیدم صرفه در سودای عشق
عشق عشوقیت اندم که از روی گهست	کم ز استغنائی جانان نیست استغنائی عشق
این سلوکی هیچ کافر با سلمانی نکرد	انچه با من کرد آن سیر حم ناپروا می عشق

دیده و دانسته پشت چشم نازک میکنی	این چه کافر با جبر اینهاست بن ای عشق
رقص بنجو اندازد دیوانه ام چون گردباد	جذبه کوتا بر دستانه در محسوس عشق
تازه مضمون طعین دل نه خود ایجاد کرد	این سواد تازه را برداشت از انشای عشق
شیشه دل را سنگستن صدوستی میشود	بر سبب شکستم از بار سبب خوار عشق
عشق او در یار و زلف است دل من کوزه	حیف اگر خالی برم این کوزه گان میا و عشق
عشق او اگر جانب من آورد تشریف من	از پنهان عذر قد و دوش سر نه در پای عشق
کیتا سوش رود پیغام گوید از تشار	رنجه فرماید قدم خالیت دل اعلا عشق

رویف کاف تازی

عشق افکند نظر بیل تشنه کام خشک	ساقی دهد مدام بمخور جام خشک
قاصد یکی از مقدم او تازه کن روان	تا چند آوری بسوی من پیام خشک
هند و پسر دمی بخدا رام من نشد	دار و بن همیشه همین رام رام خشک
جانان شبی فراق گراید بیا دمن	جانم کند بوصول تو هتای بام خشک
ما را از انتخاب تر و خشک روزگار	تر چشم بهتر است به عشق تو کام خشک
افسوس دیده تر نشد از دید و وضع خویش	گر دید از ندید تو چون چشم دامن خشک

چون نے بجاست از لب نای تو کنم از باغ خلق دوست نسینی بهر طرف	گشتم ز خود تپی و تم شد تمام خشک لما هنوز مانده زو بیش شام خشک
از آب دیده ترکم این نام را شمار تا خوش ادا من نفست سلام خشک	
گلکهای گونه گونه شکفته میان اشک در باغ دل نهال محبت نشانده اند کو جوهری بقیعت لعل و گهر بجز گر خود تو بر بیم ز دریا کس دل بود خردیدن تو غیبت تمنای دیده ام چون میروی بیاع تا شام چشم من	ریشک گل بهار بوستان اشک آتش دید بخون جگر باغبان اشک دارد متاع لخت جگر کاروان اشک باشد صدف دود دیده و ترکان اشک جانان قسم بگیرد و سوگند جان اشک ترکان چو سبز بیتی و آب روان اشک
در بردن شمار چو ششم بر برگ گل کرده است یاد روی تو دامن گل اشک	
بر تو هست آینه دیدن اگر ای یار مبارک می بری دل تو به بیج بیج است بیاد آدمی پیش من امرو ز بعد ناز خرامان	دیدن است بن زانکه بسیار مبارک بیج بر بیج ترا بستن دستار مبارک هر قدم با تو را جاده رفتار مبارک

یار دیده بن دید بخندید چو گفتم	صاحب بنده سلامت نبواین کار مبارک
قاصدا باش سلامت خبر وصل رسانی	همین این مرده مبارک تو گفتار مبارک
خفته بودم که ببالین من آن یار یارید	گفت بر خیز ترا طالع سیدار مبارک
دیده گریان دل موزان بودش ز غم شفت	یاد شتاق ترا اینهمه آثار مبارک
کی رسد وقت خوشم آنکه بگویند عزیزان	بر تو آسان شدن مطلب دار مبارک
چشم دارد ز تو یار بک چو امر فر بفر دا	بر نثار تو بود دولت یار مبارک

ردیف لام

از تو دار دآز دلی چاره تسکین دل	چند سرگردان شودی چاره دل تسکین دل
خوی حسن عشق دارد اضطرابها پسند	خوب کردی خوب من بوی گراز تسکین دل
بر سر مرغان چشم من تماشا کرد نیست	و ده چه رنگین بسته از محبت جگر آئین دل
بسکه شکر شراب شوق دیدار تو ام	رو نمی آرم بدنیانی در هم برین دل
همچو آب برق و باد غنچه دارم بنیوس	نار دل بیابان لاشفته دل نگین دل
پر بجا شد خوب شد دیوانه را زنجیر شد	بی تامل چون رود در کمال مشکین دل
بخبر از حال فرصت اینقدر بودن چرا	میکنند از گردش احوال خود تلقین دل

از لب فاش ترا و در چنین صاف سخن	چون زین شعر محفلهاست در بگین دل
	در زمین تازه طح این غزل کروی نثار آفرین گوید زبان و میکند تحین دل
اینقدر غافل مباش از شورش هوای دل گر تو میخوای که آری گوهر عرفان بخت کم مباش از فضل بازی کوش از بهر خدا که نگردد موم دل از آتش عشق کسی هر سحر بیدین رو تو ای رشک چین زندگانی بی تو شد بر سرم بار گران در زمان غیبت از دل ببار منت میکشم ساقیا وقت تو خوش گر گردش خشی مرا	رود باش ای پیچیز بخیل در پای دل نخوطه زن مانند خواص اندر چو بیاد دل سیدها آزد دل نه کوش بر آوای دل سنگ بهتر زین چنین دل حیف دل و داد دل چند خیزد کرد باد آه از صحرا ای دل گر نبودی در میان بهر تلی پای دل گر حضور دوست باشد خود کرا پر پای دل پرز صهبائی محبت کرده مینای دل
	من درین بازار دیامفت یا هم چون نثار عشق او بدهند و گیرند ازین کلا دل
هر خلفه زلف ترا خورشید مابان در نعل ای ترک تیر انداز تا چندی باشی خمیر	از دیدنش چشم مرا بر اشک طوفان در نعل لارا بدل از انا و کت نیست پنهان در نعل

از کو سار سپیند ام تا برق حسنت تافه	از هر یک فرزگان من ابرست باران دغل
یارب شب مهتاب ادبگر نمی خوانم مگر	از باده ساغر برکت آن شوخ عریان دغل
تنهانه از سودا دگل پاره کرده پیرهن	هر غنچه دارد در چین چاک گریبان دغل
تخریظ کرده اش نقاش را مشکل بود	اگر کسی آن شوخ را باری چه عنوان دغل
از بادیه گردی اگر سودی نه من بردم	پایم گرفت از آبله خار مضیلا دغل
کی خود را دارد خدا این دین و آئین ترا	بردوش دل ز نارداری جلد قرآن دغل

معنی نمادای ستار از واقف اسرار من
هر عیب کا سنج کرده از خلق پنهان دغل

گر چه فراوان کشید بار و نادل	لیک ز جانان ندید غیر عیب ادل
برخش خاش هست کوه گران تر	حیف کجا باز عشق آه کج ادل
قابل آن جای نیست از دجهان کس	ساخته از بهر خویش خانه خدا دل
منظر عکسش گشت همچو سنجبل	مانند از رنگ غیر عین صفا دل
گر نه شسته دیدد کف جانان	کرد چه اختیار راه رضا دل
رفت نظلمات حرف خواند چوناش	یافته مانند خضر آب بقا دل

بیش بیا گوهر است بهر تبارت

گاه نباید شکست یار مراد دل

دارد نه وفا چندان رنگ بن رنگ گل	یک هفته درینستان رنگ بن رنگ گل
از رفتن یکدیگر در چشم زدن گویا	بست ایهم چنان رنگ بن رنگ گل
بنمود فراق او در چشم تماشا می	هر خطه دگر عنوان رنگ بن رنگ گل
این است عیار زر و انست برنگ کس	هر گز نبود یکسان رنگ بن رنگ گل
کیبار بیابنگر در شوق ز نخدا ناست	چون سیب و چنانان رنگ بن رنگ گل
بخرام سوی گلشن جان بخش مشتاقان	بر رنگ خست قربان رنگ بن رنگ گل
این نیست پرینه دادم که ز خود رفتن	برست مشار افتخار رنگ بن رنگ گل

ردیف نسیم

بسکه از غم مست ذوق گریه ستانم	تقچه تصویر میگردد لب پیاپی ام
حسن هر جا جلوه گر شد رنگی بار دلم	بر سر این شمع بال افتخار بود پرانه ام
موج رفتارش بسخنم کم از زنجیر نیست	بار دیگر دل زلفش میبهم دیوانه ام
یاد سوگند از وفا میبکند عالم هنوز	آن وفا بیگانه داند از وفا بیگانه ام
چون صدق منظور فیض عالم بالا مر است	همچو گوهر از خجسته یکجاست آب دانه ام

ردی ادرفت از نظر لیکن خیال از دل من	است دایم بر تو هتاسب در ویرانه ام
تا شنید احوال من هرگز زمره برهم نزد	بهر خواب ادش را فزون بود افسانه ام
وله	وله
از هجر تو ای گلر و شد زنگ زخم گلبه	گر نامه کنم افشا اسیر بخط سازم
وله	وله
موج رفتارش به تسخیرم کم از ریخته نیست	بار دیگر دل بفشش میدهم یوانه ام
وله	وله
تراود از لبم حرفی اگرستانه مخدوم	رشوقت بیخودم ایضه چوست باده و دهم
وله	وله
آب باریک و دو همچو جوی دیر	آید از نصف درون خون جگر در چشمم
وله	وله
و چه باشد گر نمائی جلوه بار ب بن	جان نثار و بنده و سوز و قربان توام
از نقش پری روی تصویر بخط سازم	و یوانه شدم بے او خجسته بخط سازم
سوزی که بدل دارم طاقتش زبان ارد	از خانه چه سان آنرا خسته بخط سازم

خواند چو کسی مضمون آبی زنده گردید	از درد بهر حسرتی تاثیر بخط سازم
جان را کنمش قاصدا ز بهر فرستادن	دیگر چه ازین بهتر ز تیر بخط سازم
بیار همین گویم شتاق ملاقاتم	اگر طول کنم مطلب دلگیر بخط سازم
از بهر توای گلروشد زنگ رخم گاه	اگر نامم کنم انشا کسیر بخط سازم
سرست بدل پنهان پیش تو ان گفتن	ز بهار نمی شاید نقییر بخط سازم
از چشمم گهر ببارم هر که تو بیاد آید	ز انگونه نیم شخصی تذویر بخط سازم
من طالب دیدارم بسیار طلب دارم	اندک بعتلم آرم نقییر بخط سازم

ثابت نشا را ز من بهر تو نمی آید	
اگر نام برم از جان تحقیر بخط سازم	

عروج نشاء سودا کجا کردل برد بهوشم	در آید در سر پایم کند از خود فراموشم
من از پاس ادب جانان نیگویم که شتاقم	غلامم فدویم از بند گام حلقه در گوشم
چه میبستی تو از حال بن محزون چه میبستی	یتیم نامم خسته جانم حلقه در گوشم
تراود از لبم حرفی اگر مستانه معدوم	ز شوق پیچودم یعنی چوست باده بهوشم
ز بیجی میگیل وعده دیدار بر سر دوا	نظر فرما بجال شوق بیایی در اعوشم
گذر کن بر سر خالم مگر از باد امانت	در آید دل بزنگ آتش افشرد در جوشم

بقربان سرباده تو نسیان نشتر کز من ز فیض تلخی جبرش مذاقی کرده ام پیدا	ر بود آتش غفلت که بزل بود رو پوشم که باشد هر تریاقم نمایندش چون پوشم
نثار از بهر آتش بدل خاکی بسکوه برنگ آب سبوح شتم بیان باد سبکوشم	
در فراق تو چه گویم که چه سامان دارم از غم سختی هجران و خیال وصلت بر دانا ز خا مان زین ای شوخ برو تا کی نازکش اینهمه خوبان باشم خواهم از رشک که من نیز نه بینم در بسکه شد شهر بر از شور جنو غم دیگر کفر و دین آئینه شیخ در بر من دیدم روی خوبان جهان منظر حسن تو بود دلبر ا دل تو بپوست جدا شد از من دل قوی دارم و امید ز رحمت دارم	غم بدل آه لب اشک بامان دارم گاه من فصل خزان گاه بهاران دارم وامنت گر نهد دست گریبان دارم بالش نرم بر زیر سر جانان دارم همچو جان در دل خود از همه پنهان دارم سر لعل کاشم و رو به بسیاران دارم دور بین نظر از عالم عرفان دارم همچو آئینه از ان روی بخوبان دارم گیرش باز چه سان هم بچه عنوان دارم این چه دارم که ترا دارم و حرمان دارم
من نثار تو شدن آرزو دل دارم	

اَن نہ کیبار کہ صد بار بصد جان دارم

من نیگویم کہ تا مہر تابان توام	کمترین ذرہ ریگ بیابان توام
من نہ بویم گلے ای رنگ بخش نو بہار	چون گیادہ ناتوانے از گلستان توام
ہر چہ من ہستم تو دانی خود بگویم کیستم	بندہ شرمندہ بسیار احسان توام
دل بحسب حال خود ایجاد کرد این مصرعی	سیری ہر جا کہ خواہی گوی چو گان توام
خواہ در ہجرم گذارد خواہ از دصلم نواز	بندہ پرور من بہر صورت شناخوان توام
ہر چہ می باید نہ استم چہ دانستم در بخت	ای بحال ہیچ من رحمی کہ نادان توام

وہ چہ باشد گر نمائی جلوہ یار ببن

جان شمار و بندہ دلسوز و قربان توام

ای زہر تو بدل دلغ سر در دارم	انگم دعویٰ بیجا تو محض در دارم
سبزہ و گل بچمن گر چہ بہاری دارد	من بہار دگر از شیشہ و ساغر دارم
جو ہرم گر نہ د صرف بکار دگران	بزمین بید و چار است چہ جوہر دارم
از غم و شادی ایام گذشتم آنروز	حیف اندیشہ ز بد کردی اختر دارم
کی ہوائی بسر از بال ہمایم باشد	سایہ چتر سعادت ز تو بر سر دارم
شاہ رعنا منم امرو ز برین سند فقہر	شاہ گویند نہ من ملک نہ لشکر دارم

بر سر هر مرده ام اشک ندارد چشمم

رشته پیرشار تو ز گوهر دارم

عجبیست و ترا من دوست از جان اگر دارم

عجب هست آنکه داری دوستم با وصف استغنا

ز خاکم برگرفتی سرفراز از زندگی کردی

چو مردم غطیت نیا بچشمم در سنه آید

حصول آرزوی هر دو عالم از تو می آید

در نیجا عشق مقصود است اینجا جلوه حُسن

چه سان بر حال خود گریم چه پیمان فریاد دارم

چه پرسی کشف سر ارم مکن تکلیف پرسیدن

که هر دم با تو ای حاجت واکار دارم

که باشم در نه تاحسن قبولت اینقدر دارم

کجائی زندگانی بخش در پائی تو سر دارم

بسوی بارگاه کبرایت تانظر دارم

چه باشد تادل از غیر تو یارب رتر دارم

و مطلب آنچه در یک التماس مختصر دارم

نه در دل رفیق دارم نه آبی در جگر دارم

نه من از اذل آگاهم نه از آخر خبر دارم

انشار از کوچه عشق انظر و جماعم گذاردن

حذا حافظ که من در پیش راه پر خطر دارم

بی تو ای رشک چمن سیرگستان چه کنم

جان بیدر مراد تو در دمان باشد

یک قلم سوخته عشق تو تر و خشک دلم

اگر نباشد رخ تو گلشن رضوان چه کنم

بایل در دوشم خواهش در مان چه کنم

هیچ نگذاشته چون آتش دهقان چو کنم

لختبانی جگر از گریه بدامن دارم خوشترا ز دریتیم است مرا قطره اشک دولت وصل تو بے ریج نگر و حاصل نه حواس است فراهم نه دل جمع مرا دل به تنگ آمده از سوسه لفسانی	من عقیق یمن و لعل بدخشان چه کنم چون صدف آرزو بارش نیشان چه کنم شکوه چون اهل غم از محبت حیران چه کنم فکر مایه تو باین حال پریشان چه کنم هست پیوسته با دوست گریبان چه کنم
گوهر بهر تبار تو ندارم جز دل گر پسند تو نیاید من حیران چه کنم	
شب درائی تو باین روی اگر چشمم تا تو رفتی ز نظر رفت نظر از دیده زهر در جام کند مینو به شیر فردش تیغ ابروی تو هر گاه بود زخم فشان جان من از دل خود پرس به از من داند بینم از وی همه چیز آه نه بینم اورا اشک مرغان بودش آب و ان سوز	مهر گرد و گل خورشید سحر در چشمم از جگر بخت جگر کرد و سفر در چشمم خواب شیرین نبود همچو شکر در چشمم مردم دیده بود کار سپهر در چشمم من چه گویم که غزیری چه قدر در چشمم هست پنهان چونکه نور نظر در چشمم شاید آن شمع کند سیر دگر در چشمم
جوهری جوهرت از بهر تبارش نبرم	

این غزل هست از گنج گهر در چشمم

بر خست چون نگاه اندازم	از نظر مهر و ماه اندازم
هم هست سرگذشت خود گویم	ز د با نگی بر اه اندازم
بر سرین چو پای بگذاری	در هوا این کلاه اندازم
خاک پائی تو بر چین دلم	بج صندل بپاه اندازم

من نثار تو فارغ از تحسین

چشم برداه واه اندازم

چون کوس خون نبوا ختم در کوه بامون هم	فتادار وازه معرفتی فر باد محنون هم
بیا ذلف او اتم چو در جزو هوا چید	زد و شمع گرد تیره تر از رنگ گردون هم
من و شوخی که چون خوام ز صحت دلم کرد	جهاند برق از خاطر من لفظ و ضنون هم
نه روی دل از زنه گوشه شبی بسوی من	همان منظور کاف و اجرائیه است اکنون هم
اگر زلفش بدست آید و اگر دستش عجب نبود	که دل چون شانه کردم چاک مانند خانوون هم
ز بس دارم خیال مصرعه بر جسته قدش	بر آید هر نفس آه رسائی بلکه موزون هم
نهد رود در تنزل اهل دوت در پی دوت	فرو رفته است قعر زمین گنج قادون هم
علی هر مرض باشد نباشد داروی مری	که از آتش نشد جان بر اسطود و فلاطون هم

نشان این موضع دلکش بود و محوره جنت
که کم از آب کوثر در کنارش نیست همچون هم

ردیف نون

عشق بگزین نبود راهبری بهشت ازین	سیر خود کن که نباشد نغمی بهتر ازین
عشق دردمه بباد بود عیبی	نیست در مشرب ندان نغمی بهتر ازین
غیر حق را ندیم ره بدل خود هرگز	که نباشد بدو عالم دگری بهتر ازین
کیستین من گیه کنم سجده برین در که مراد	سجده بهتر از آن نیست دری بهتر ازین
دل ترا آه و فغان باعث پرداز نشد	کاش از غیب سد بال پری بهتر ازین
می بر آید ز دم آه جگر سوز چنان	کز دل سنگ نخیر خوشتری بهتر ازین
زخم ابروی تو برداغ جگر می گیرم	بهر آن تیغ ندارم سبزی بهتر ازین
چشم دارم که دگر بارم از روی کرم	نظری بهتر ازین کن نظری بهتر ازین

در اشکم همه شایان نشان را تو بود

نیست درشت مدتها گهری بهتر ازین

نافل نگاه گرمی یکبار بر دل افکن	آتش اگر ندارد در آب یا گل افکن
از آتش رخ او سیاه ساز دل را تو	بر خیال آذنگه کن در چشم نفل افکن

پیش فروغ شمعش با پر لب همین است	چون سایه خویش تن را بیدن مچل افکن
در شوق وصل دریا بتابی آشناتو	مانند موج هر دم خود را با صل افکن
بادی نه بود کرد از صحری من خدارا	از موج سیل او را دریا سلاسل افکن
در مزرعه تنگ گردانه کاشته دل تو	نبود صلاح آخردسته بجاصل افکن
در منزل روار و سودانه راست آید	ای کاروان عمرم کیچند محل افکن
دل چون بسند کردی از من نیاز کردم	از لطف مکنظر هم جنبش قابل افکن

گر طرز تازه کوئی خواهی مثال ازین	
طرح سخن طرازی در رنگ مل افکن	

ز شاه حسن پیرانگی بشکرش استاین	که دل بزید بغاوت و اج کشورش استاین
دمید سبزه نورش بر لب شکرش	که طوطی است بتنگ شکر برون پرش استاین
ز برگ گلین بن نازکش چو تاب سار	عجب که جامه گلنار تنگ برش استاین
چو سرکشیت جانان فروغیت عاشق	ستاده بر سر بام آن ققاده درش استاین
گدای کوچم عشق ترانه خاک بسهرست	بعینت شهنشاه تاج بر سرش استاین
ز لطف یار نخواهم غیر طرز نقاشی	خدا علیم که ما را ادای خوشترش استاین

پرورد دولت دیدار دیده تر مارا	

سر تک نیست برای شمار گوهر استیاز

نیت منظور تو گر پاک گویان از من	سیکشی آه چرا اینهمه دامان از من
چون غزالی که برودام در میدان گیرد	برودل راز من آن شوخ و گریزان از من
مدتی شد که کسی برود مرا بخود کرد	هوش دارند گمان مردم نادان از من
خاطر جمع نگردد و چارم سر مو	تا که در تاب شد آن زلف پریشان از من
نه نگاه و نه تبسم نه سلام و نه ادا	راست کوی چه خطا دید جهانان از من
حیرتم گشت که تجویز چرا کرد و تدبیر	خنده برق ز تو گریه باران از من

ای شمار آه کند شور قیامت بر پا

سر کشی کو نمکند سر و خرامان از من

نه دخل غیر بخیر من بیوستان سخن	که من اجاره گرفتم ز باغبان سخن
برای نام مخور همین سخن کافیت	که نیست هیچ نشانی به از نشان سخن
چو حرف گیر زبان دان شود ز نادانیت	کسی که همچنان باشد از زبان سخن
بشنید تو باین عمر با ورم ناید	در از تر جهان غیر داستان سخن
سخن به از مشکلم اگر تو میدانی	گم که لطف ندارد سخن میان سخن
سند که بر سر مایه خسروی نهیند	گرفته ایم بر تیغ زبان جهان سخن

بشق جگر دیده سخن چنان زبان خود نگنم تراباب مع کس	سپردیم بدست زبان سنان سخن قسم بمعنی لفظ و قسم بجان سخن
تشار حرف بکری نشان آسانست نشان آنگه سنان بجایمان سخن	
با دصبا نیاز دلم از زبان من از نامه یاد کرد مرا سرفراز ساخت بوسیدم و بچشم و سر خود گداشتم از دیدن سواد و زاد را ک مغیش شکر و رو دنامه سامی همین دعاست کز خاطر شریف نخواهی نمود محو	برسان بعرض صاحب من جبران من آن دلنوار مشفق من قدردان من شادان دلم نمود و بیفزود نشان من فوری بدیده گشت و سرفری کاین من عمرت دراز باد عطف نشان من از یاد کرد تازه نمائی روان من
کردم تشار لطف توای سعد کرم آینده نیز هست یقین و کمان من	
یار من چون بسفر از وطن آید بیرون رنگ هتای نمایان شود از چهره گل دیدن روی کسی خاصیت سنگ سید	جانم از بهر دوا عشق زرق آید بیرون اگر از خانه بسیر چمن آید بیرون از تنگ برفاصله از چشم من آید بیرون

شک از شرم ز حدِ خلق آید بیرون
یوسفی از ته هر پیرهن آید بیرون
فکر بسیار بود تا سخن آید بیرون

نگفت زلف دلارام مگر بر دصبا
حسن پیدا است بهر شخص کجا بنیائی
گفتن شعر محاست چه پری ز شمار

ردیف و او

برگ خزانست آن یکی این گل نو بهار دو
غیر ازین ندیده کس گنج یکے و مار دو
طرفه بخشم دیده ام لیل یکے نهاردو
از کز بخش چه میرود راه یکے و کار دو
به قدم او بود تشنه یکا انتظار دو
دور راستی بود و وعده یکے قرار دو

عارض مهر خود کی ماه ترا عذر دو
زلف بسیم غمیش از دو طرف رسیده است
نام خدا چه زیدش جدسیه بیان پشت
یار باغ میرود کاش روز کوچه ام
جفت خبر ندارد از دیده و دل که روز با
گفت بمن تو بخوری یکب شام یا صبح

جو رقیب می کشم سختی روزگار هم
آه شاد چون کنم سینه کی و خار دو

دل جدا بقهر از جمله او
از نسیم بهار جمله او

دید با انتظار جمله او
سبز گردید گلشن دو جهان

قطره دهر ذره و خورشید	همه دیدم شکار جلوه او
آتش لعل عکس نور سیاه	آب گوهر غبار جلوه او
چون نسا زم بخود که میدام	جان برای شکار جلوه او

روایت هوز

کرده ام امشب تماشا سه جبین تان	نار کے نازک فرا جے نازنین تان
درنگاه و خوش ادائی و قسم دیدم	دل بسحر جادو گری سحر آفرین تان
مستی و مفره محبت فاین و شیرین ترا	از شراب کهنه و از انگبین تان
نیست ناخوش بودن من از دل خود بجز	خوش کند هر لحظه این بکیشین تان
با خیال او شستم روزیاران تا فتم	مازه کردم دوستی با همنشین تان
از تفکر یافتم ما هستی بجز وجود	خوش بدست آورده ام این دو بین تان
گر بکوش شاعر خوشگور شد این شعر من	برزبالش نگذر و جز آفرین تان

آفرین کرد آفرین بر طبع نور و شاد

طرح کردی این غزل تا در زمین تان

هسته بینه ام سوخته برشته	رور از دل برد و غم گشته مگر سرشته

آمده ناله از درسی شعله نور در طرد
 بلغ و بیا چشم من چشم و چراغ انجم
 من نه باختیار خود تن بفراق داده ام
 تازه نذل بجلقه اش سلسله رسانده است
 فکر خراج ای شمار هست بران علاؤام

بود ز خورخوش شما بلب به از فرشته
 جلوه کند بهر چنین پرده بروی پرشته
 سر نتوان بهیچ روتاقت از نوشته
 جان مراست از ازل بر لعل پرشته
 نیست امید دانه وقت در در کشته

بر دیف یای تحتانی

ساقی چند تغافل به بهاران مدد
 دامن شوخ بدست من بسکین برسد
 بودن و رفتن من بردار و دور تر است
 یادم از یاد کسی رفت که یادش خواهم
 های یارم نکند میل بسویم چه کنم
 زندگی بخش بخیر وصل تو دیگر نبود
 راحت از رخ نخواستیم که بگیرد بیش
 بهم هم نیست رفیق بطریق که نم

و چنین فصل تو هم حضرت باران مدد
 آه حرمان مدد و چاک گریبان مدد
 ضعف پیران مدد زور جوانان مدد
 نفی غیری و فراموشی یاران مدد
 دل بریان مدد دیده گریان مدد
 جان بلب آدم از هجر تو جانان مدد
 ای صبح وطن و شام غریبان مدد
 با من ای قافله سالار رسولان مدد

باشارت مدوی بنده خدا بهر خدا

بچه عنوان می‌دهی با همه سامان مدد

مگر بظلم نبندی و کشتائی بر جفا هست
کسی از خاکساری میتواند سر بر آورد
زردی شوق غیر از دولت صولت نخواست
ز خون کشتگانت جان من کافی بود نگش
بقدر دسترس نقادگان زادتگیری کن
بود پس بر سر من قدر افراسایه دست
میس از شتر گینه های محبوبی که در ایم
یکی زان وعده هائی او ندارد و کایفا

توای ظالم گذاری بر کمر تا از ادا هست
که دارد در زمین گیری بسان نقش پای دست
چو بردارم بدگاه خدا بهر دعا هست
دگر ز گمین چرا سازی تو از زنگنه دست
خدا داد است گرد دولت نیاترا دست
که در بدل سعادت به داز بالها هست
چومی بیند مرا بر رو گذارد از جای دست
مرا صدره زبان داد او دیگر بار دست

نثار از شاهد دنیا وفاداری نمی آید

فرز از سادگی در دامن آن بی وفا هست

نگاهی بر ننگه کردی چه گویم تا چها کردی
نظر کردی بخشم مهر و پور دی بدست خود
چنین یگانه بودن جان من که بود مقصود

دل من تازه تر کردی بجان جانم خطا کردی
نمی دانم چه پیش آمد که از قهرم جدا کردی
مگو باری چرا ای چاره دل را آشنا کردی

سختی زید شکایت کرد غم از بهجو تو خوبے	تو با من هر چه کردی خوب کردی پر بجا کردی
کرم کردی نوازشهای بے اندازه فرمود	سنودی وعده فردا و امر فروش و فاکردی
بگر بخت میگردد با لطافِ تویی نازم	که در عشق خودم دیوانه کردی مبتلا کردی
نه در خدمت شدی حاضر نه بر کفش کمرستی	بجالِ خوشتن نادانِ تم کردی جفا کردی
ز رفتی از سر اندیشه آئیده و رفت	ندالستی غنیمت قت بد کردی خطا کردی

نثار این طرح ز ملکین ترا از جان خریدارم

چه شیرین طرز خوش کردی سخن دلکش ادا کردی

و ده چه باشد که بنالم به پگاه گاهے	کاش تاثیر کند پیش تو آهے گاهے
کارم آشفته کند زلف سیاهے گاهے	سیر و دل ز کفر دی چو ماهے گاهے
این تب هجرت عاشق مجور ترا	خشک چون نے کند وز چو گاهے گاهے
رهبرم نیست کسی تا دهد از راه خبر	مگر از لطف تو یابم سر راهے گاهے
کرد ناگاه سوی زلف ذوق سیر کنون	می فتد دل بکندی و بچاہے گاهے
جام عشق تو اگر نوش کند سلطانی	بگذرد از سحر ت و ز کلاهے گاهے
ز ابد از عشق ترا نیست خبر عیب کن	عشق محبوب نبود است گناهے گاهے
سر نبه بردار و اگر توانا می خواہے	بجز درد و دست که دید است پناهے گاهے

دارم اسید که محروم نکردم زین در	برگداهم که کند همچو نو شاہ گاہے
آید اندیشہ بخاطر کہ رقیب بدخو	کار بارانکند باز تباہ گاہے
انچہ کاری بکفرتی تو بیک چشم زدن	ہیچ شاہی نگرفتہ بساہے گاہے

چہ شود شاد کنی خاطر ناستاد شمار	بہ پایہ بکلایہ بنگاہے گاہے

ناصح شدی دوچار چو باتو پری و شے	از طغفہ کی زدی بدل خستہ آتے
تو میکشی لبوی خود و من لبوی خود	بیچارہ دل فتاد میان کشاکشے
اشکم لبوق شور لبب بر لبم فتاد	در ذوق آن بان شدہ ہر دم نہا چنے
لخت جگر میاد شراب لبش گداخت	زان اشک من شدہ استہم آبی داتے
تیر گاہ یار ز بس متصل نشست	گو باشد است سینہ افکار تر کشے
فر بان چشم ساقی ناز آفرین شوم	بے منت شراب مرا کرد سر خوشے

در گلشن خیال اگر جلودہ گر شود	جان را کنم شمار بران سرد دل کشے

مراست آن گل رعنا اگر چمن بکے	نسیم زلف بن نافہ ختن بکے
ترا ز حال من خستہ ہیچ پروا نیست	خدا کند کہ شوی مبتلا چو من بکے

دلم بسوی تو میباشدا نغمن بکے نگاہ کن بسوی من بگو سخن بکے ندادہ تو ز شوخی خویش تن بکے نیکایتے نہ اگر ساخت دل شکن بکے	دے زیاد تو غفلت نبرده است مرا مرا بود ز تو مقصود کوشه چشمے کجاست بخت کہ دسم پیائی تو برسد حکایتے نہ اگر باخت نقد دین و دلم
	تار بر سر کوی تو جا گرفت بجا ست بلے خنک نبود بودن وطن بکے
در ہر سراسر است ہر دل سودا آرزوئے از سادگیست بدن دل پیش شعلہ خوئے لے بافتت اہی نے پیش تبت وئے این چاک البوزن نتوان خون فوئے از آب دیدہ مارا تاہست آبروئے از شور نیست خالی شہری ہیچ کوئے آئینہ ہم سازد با من رنگس روئے چیزی دگر نگنجد تاہست پر سوئے	من محو حسن گلرواوست نگاہ بوئے کے موم را باتش صحبت برابر باشد تا دست رازدی کہ در ماندہ دلم را آوارہ زبان راز نمی بودد ہانش ہون شمع سرفرازیم در محفل محبت شیرینی لب ادبر گشتہ تا ب عالم ہو ودادہ است از لبس بے روئے زمانہ مرغالی از خودی کن تا بخودی کند جا
	دانند ز فرمان از عالم دگر مست

خلق از شمار داند این طرفه گفتگوئے

دریاب تاجہ ہستی ای بردہ سر بہ پستے
تسلیم بودن اینجا باشد خدا پرستے
ہمیں می اگر بخند دی نے زندگی دہ سے
آزاد کیست حرفی تا از ہوا نرستے
اینجا خبر نباشد از خود کہ تاجہ ہستے
صد بار عہد با من ہم بستے و شکنے
کروی بدل تما طالب بستہ چون نشستے
احسان آنکہ جانم در بند عشق بستے

نی اختیار داری نی قوت و نہ ہستے
خواہی کہ بندہ باشی بگذر خواہش خود
از عشق او در آید حال و طرب بہر دم
در قید بستہ بنیم بے قید از کجا ئے
تو جدای برادر حائے بود نہ قالے
کیا بہم نکردی ایفای وعدہ ای ل
باد فوق دید جانان شوق دگر فراید
شکر تر از بانی من در دہان ندارم

شکر است فی شکایت راضیت در رضا

جام شمار جانان گراز فراق خستے

طرہ زلف کسی کا فسر ایمان کسی
سرخی محل کسی وان خورشید ہاں کسی
کاش دردست کسی گوشہ دامن کسی
تا ز بردار کسی بندہ منہ مان کسی

جلوہ روی کسے آیت قرآن کسی
چہ ستمہا کہ نکرد است و چہ خونہا کہ درخت
وہ چہ بودی کہ بیفتے ز سر بہ باکی
راست گویم چو پیر سی کہ مایل شدہ

آه تا چند سنده که کنم خاک بسر خال خسر کسی جلوه دیدار کسی	آبرو بخش کسی تاج کسی شان کسی مردم چشم کسی آرزو جان کسی
	چو کند فکر کس بهر نثارش یاران نیت این جان کسی لایق قربان کسی
تو گفتم این هر سخن چو کی نه ازان تو پسند کنی که بصحبت غیش تو نشد که دم نشسته با غمی نزار جان تا ماهی ماه بشوخی چو صید تو شد دل اختر سوخته سوخته بجزارت عشق یکی نه چنان بمیان فن چو فدا دلم بذور لطف گرفته کرد ازان زرقیت تنگ بسی شده ام تو بگویم چیست درین چه خوشست کسی که یاد بیان نساند بخ زوشت و بمن این چه صحبت اعطاس تو بگو با و چه است ترا	عبث است پس این به گفتن من بد آتش غصه بند کنی دل سوخته جان غلام و فدا ز کباب شسته و چندی کنی چند در در ترا که بغیرم شکا خیال برین هندی کنی که بر آغل و جگر گدازشته باز بجزر سینه سپندی کنی که غریب چاه بر آید اگر تو بغور اسیر کند کنی بسناری وی است صلاح همین که بسنج سلاطین کنی ز زمانه ترانه اگر نرسد چو دام خد زگرزند کنی خویش گیر برای خدا آنچه شخص خون زده بند کنی
	دو سبار شنیده عرض این نثار بستگاه یکی بر نیاز ستاده بدر که تو لبناز نغافل چند کنی
منادی میدهد هر سونداد موسم بولی	که مستی کن ز ستوری روداد موسم بولی

بیا با این همه ساز و نوادر موسم هولی شراب غمخدا آب هوا در موسم هولی که گل کردست از بس سیمیا در موسم هولی که دارد هوش حکم کیمیا در موسم هولی که بند شیشه هارندی ترا در موسم هولی ز حجره بر سیا بهر خدا در موسم هولی که بالا برده است آنا صبا در موسم هولی که از نگش بود این رنگها در موسم هولی از ابر و برق شد حیرت فراد در موسم هولی	دلت تال مرزنگ دهل هم متلاوت کن مپرس از روزگار عیش و ایام طرب دیگر بهار حرکت یونان بهندستان تماشا کن سربو انگلی پیدا از ان کرد است هر چند بکوی می پرستان زینهارای محبت گذر مبادا ترک کنند این خشک ز بهر ترز اهد بدایان فلک ناک شفق نبود گلاست این نشاطی که طلب داری لباس زعفرانی کن صبار که ز عید و طلق بالائے هوا فست
	خوش آید کی بهشتا قان شتار این بازی هولی نباشد یار هولی باز تا در موسم هولی
که کردم فرشتا بهت ید با در موسم هولی که بود می کم از آب بقا در موسم هولی نیاید بر زمین ز بهار با در موسم هولی سرخد کس نه حرفتا سزا در موسم هولی	کجائی جان شتاقان بیا در موسم هولی چو عمر خضر منخواهی بیا و می پرستی کن چو بلبل فصل گل هر غریزن را از سر شادی شب صلت و دشنام کسی بچا سنجیدن

هنوز این دل تنوره نیز ند چون کرد بادا	تاشا کرده رقص دلربا در موسم بولی
نواز خاصیت مشت جبر او چه میره	بچشم کرد کار تو تیا در موسم بولی
صدائی ناله کرایا کی خون دبدہ رنگی شد	بجاشد میتو شتاق ترا در موسم بولی
کسی که عشق مگر خسار ز گش ز غفرانی شد	برنگ عفران سازد کجا در موسم بولی
تغافلها مکن ظالم بنین بر آتشم آبے	که سوزم آه چون بولی جدا در موسم بولی
ترا جان تاشا از تکلف دور بخوایم	آنگن یکشاخ چادر از ادا در موسم بولی

تاشا از سوزن و اسوزن از من نمی آید

• چو بولی کو بسوزد بوفنا در موسم بولی

میر و برداد خواہان سب سر پیدا ہے	لشنوای فریادیں بہر خدا فریاد ہے
کاشکی نواب کردی مبلغ بہر معاف	میشدی این موضع پیوندیم آباد ہے
در حضور ذوالفقار الدولہ امنیت التماس	سیر چون پیشہ شاہ نجف زیاد ہے
از ایامہ بند بہری بہت سلم برداشتن	عالمی نذر ایامہ کردست آزاد ہے
نائب این پرگنہ پروانہ را بردارند داشت	گر نباشد دیگر اورا از کرم ارشاد ہے
ہرچہ آن نائب پیوندی گرفت اسال نہر	مغلسا نہ مطلب فتاد است ستراد ہے
ناظم بہر کار کوٹرا و کڑا ہستے دے	بہری این دہ ہمیسازی بمن امداد ہے

بر در لواب بہر خود نیا مداین فقیر	از برای دیگران اینجا گذرافتاد ہے
بادکن از کا بخش شا کن جان نثار	از تو عالی بہتی باشد اگر ناشاد ہے
ادخواجہ بندہ پرور این بندہ بیوائے آب و ہوائے عنقت بامں ہوائے آمد دارومی درد مارا کردن تومی توانے ہر خیر و ہر کسی را دیدم کہ خود ہمانست از خوشی تن گذشتن باشد خدا شناسی گر بندہ خدائے تن در رضاے او دہ در قال ما کہ حالت حرفی مگیر کا اینجا	شاید کند نگاہے گا ہے برین گدائے اشکی در دست آب آہی درو ہوائے در دست نت یارب ہر درد را دوائے پس غیر کیستای دلین چیت ہجرائے از خود اگر زستی ہستے چہ خود نماائے در نہ برو طلب کن خود را اگر خداائے رازیت با نیازی صدقیت با صفاائے
شرمندہ ام چہ سازم یاران نثار جانان	نقدی بدست دارم این جان کم ہیائے
دیدن روی تو ماست چہ مشکل کارے از رد چشم در آہ ہر تماشا در دل گل کند گرز عصا چنم چون گرس چہ عجب	بے نقاب آہ نکر دیم تماشا ہارے سینہ ام از گل زخم تو بود گلزارے بسکہ ز دجوش پیری زدم دیدارے

همچو من خسته جگر خاک بسیر بسیارے دلبے سنگدے عتوه گری عیارے گل بگلزار نه چنار گذارند آسے ترن خشکم بجشتم تو بود چون خارے حاصل از کشته یک عمر چه کردی بازے	نه همین من شدم آواره عشقت بست کارم افتاد بشوخی بسراپا نازے خانه نگذاشتی و نیست قیبال تو جدا راستی کونز رقیبا بحضور گلرو منزعه آخرت از بهر تو دنیا کردند
مردای جان گرامی زیرین بکدم که نژاداشته ام بهر نشان یارے	
ندرت رقیبا غنّے تو بد کنی نکردی که بچشم لطف بر من تو نظر کنی نکردی که شمع زهر رویت چو سحر کنی نکردی شده دیده فرس است که گذر کنی نکردی که ز حال من بجانان تو خبر کنی نکردی که ز عشق خو برویان تو خذر کنی نکردی آن کیست تازه داعی بجز کنی نکردی که بجا کی دودستش بگر کنی نکردی	تو بود امید کارم که چو ز کنی نکردی ز تو چشم داشتم من نگه و دواع ظالم بجزا که بود در دل ز تو آرزو میسّم تو شکوه تغافل چه زیاده زین نویسم چه تغافل است قاصد تو بار با بگفتم چه جفا کشیدی آخر تو گفته بودم ایدل بگفت چو زلف دلبه فتاده بود لازم چو بخودش رسیدی چه بدست از تو نکردی

چه شده آه اشکبارت تبو بود این گماغم
که نشان را با شکلی چو گیسو کنی نکردی

خون یکبار هم شیدا نکردی کاش میگردی	سر شوریدی پیدانکردی کاش میگردی
نثار لب غرچشم ترا میخواستم ساقی	تو سرشارم از آن صبا نکردی کاش میگردی
من از لطف تو چشم داشتدم دراز تفا فلها	نظر بر من گرفتار نکردی کاش میگردی
برای انتظار خیال گشتم حیف سویی من	گذر از مهر بانهیا نکردی کاش میگردی
بشتافان قیامت یکند این عده فردا	تقابل مرزدار رخ و انکودی کاش میگردی
نه از آن کار بای خوش گرمی آید کار آنجا	یکی هم جانمن اینجا نکردی کاش میگردی

نثار افسوس کن باز دنیا از برای خود
تو خیزی نیک تر سواد نکردی کاش میگردی

بیا ای گل خندان بیا سر و خالمانه	چون ز کس انتظارت می کشد هر گل بهستانه
برین حجر و نیازم ناز پر گردش چشمه	سرت کردم با گردان شوم ای بر تو قربانه
بناکم کرد و بسمل هم در گشت آرزویم را	تغافل از تو با من خوشتر است تا به چندان
بشوخی بار بادا من کسان رفتی ز دست من	دلی این بار گزائی من دوستی و دوامان
نمیدانی غنیمت باغبان فصل بهاران را	که چندی ز گل ماندن لبیل نه گلستان

چه از نیرنگی ایام غافل چشم میبوشی	نظر بکشا تا نشان کن که هر روز راست در شانی
چنین فرمود معشوقم که ایماست عشق من	چو با من عشق میداری مبارکباد ایماست
نظر بر کارهای بگلرچندان نهم بارے	بجال خوشی تن گریه خدا یا چشم گریانی

نثار اینجا تو سودا کن که چون فتی این تنزل
نه دیگر در بیان شهر نه بازاری نه دوکانی

رباعیات

هر چند بود کار نباهم یارب	بگذشت ز حد گرچه گناه هم یارب
باینهم احوال که من میدارم	در هر دو جهان توئی پناه هم یارب

و

کاری نشد از من که مرا می باید	کردی تو بمن آنچه ترا می باید
بیجا ز من بنده گرد آمد چه عجب	از همچو توئی خواه بجا می باید

و

تقدیر نوشت آنچه به پیشانی تو	راضی بهمان باش کم و بیش مجو
گر بنده چون بنده به تسلیم در آ	از چون چه را بگذرد و بهیوده گمو

و

نئے زور کم داری ولی قوتِ باہ
نفس بد تو باز نیا یز گناہ

از بسکہ ترا حال ز پیرِ سیت تباہ
با اینہمہ بچارگی وضعف بدن

و

لطف تو بحال خود نہایت دیدم
لے ہنجو تو برسِ غنایت دیدم

من از تو نہار ہار عایت دیدم
دیدم پدر و مادر خود را یارب

و

ماندیم ہمہ بکار خود ہا حیران
جز تو کہ کند مشکل مارا آسان

اے بار خدای کار ساز و جهان
الحال اسید و اردر گاہ تو ایم

و

ناگاہ اجل کرد ہمہ را پامال
پرسم کہہ انجا چہ گذشت است احوال

از ہنہان بود دل من خوشحال
ز انجملہ کہ رفتند یکجہ نامدہ باز

و

آن ملک نیست ہم زشا ہا ن انعام
آباد شود ہنجو ستدیم الا یام

در جہنم دہیست پیوندی نام
لوا ب اگر کند معاف از سر نو

ول

بافس بدم بجنگ آمد دل من	از شهوت چشم تنگ آمد دل من
وقت مددست آه خدا یا چه کنم	در راه تو پا بسنگ آمد دل من

ول

یارب نه اگر سیر دل از سیر کنی	در دور نه از انجمن غیبه کنی
غم نسبت کرا اینها نکنه بار خدا	از فضل خودم خاتمه با غیبه کنی

ول

کردم چو گناه شر سارم از تو	در آخر کار آشکارم از تو
گفتی مشوا از حمت حق نا امید	نوبت ندیم امید دارم از تو

ول

سے صاحبِ ہمتے والا گرے	آنکس کہ بخلق میدہد سیم ذرے
برائے نور و شن ست دہم برگرے	بر دانہ مور کے بیاید نظرے

ول

گیریم کہ عمر تالبد بگذاریم	بہتر سخن چو یاد گاسے نمود

تواریخ وفات حسرت آیات جناب نجات پاک علیه الصلوٰۃ والسلام رضوان اللہ علیہم اجمعین

از علی گرد علی تاریخ فوت مرتضیٰ	الاش از عیش نما کم بانما لاشس بیا
مرکز شراز از محطش کم نما بهر حسن	ایکه ریح بر محطش از بهر مرکز فدا
از عید مشرقی طے کم نما بهر حسین	بنا تاریخ حسن عشر علی زاید نما
روشن از احمد شود تاریخ فوت مصطفیٰ	سمیش از مجموع کم کن یا الف بر حد فدا
فاطمه کورا رسول اللہ از خود خویش خواند	بر او تاریخ مغرب نما یکه لکفا
باز طے کم نما یک اسی غلام جان شمار	یا بحسن سین بسین یک همان اید نما

تَبَاحُثُ

قطعات تاریخ طبع دیوان شمار

قطع تاریخ طبع دیوان شمار از جناب مولوی محمد عبد الغنی صاحب غنی

طہیر الدین احمد طبع فرمود	کتابے را کہ تصنیف شمارت
محمد جان زار اسلافش بمعنی	بود زنده کہ نظرش یادگارست

که جان دل برین دیوان نثارست

بجا خوانند دیوان نثارش

چیز بیایا چاپ دیوان نثارست
۱۳۱۴

عقبنی تاریخ طبعش گفت در سفت

قطع تاریخ از نتایج فکر عالی جناب مولوی سید سعید احمد صاحب سید

خوشتر کلمه آمده بر سبک کار

جدا از قدرت پروردگار

نظم تصنیف محمد جان نثار

یعنی بود از هم فتاده جز و جزو

در خیابان سخن آمده بهار

کر چون چهره ز طبع آید شمس

طبع شد دیوان موزون نثار
۱۳۱۴

سال ختمش آمد از نو سید

قطعه تاریخ عطیة جنبشی محمد مراد علیضاشوق سید یونس ناگر حضرت سیر محمد

در ریاض سخن چو باد بهار

این کلام خوش محمد جان

سرمد دیده اولی الابصار

نور نظمش سواد دیده حور

معین فیض و مخزن اسرار

سلک جانست در مضمونش

بهت دیوان که طبعه عطار

کام جان نگهت گل مضمون

طبع گشته - مطلع جان نثار
۱۳۱۴

شوق سانش چنین نمود رقم

ولہ

شاعر نازک خیال و خوش بیان
 نیز فکر شاعر خوش فکر سے
 دیکھ کر ہر قدردان کہنے لگا
 ایسے ہیں اشعار دیوان بے بہا
 اسکے ہر مصرعہ سے ہیں جو ہر عیان
 ہیں سوادِ بیت دیوان سے نجل
 نام نامی شاعر مجرب بیان
 مرغ جانِ شاعرانِ خوش بیان
 کھل ہے ہیں غنچہ دلہائے غلن
 صرف شکل گل تو معنی بوئے گل
 ہر سال طبع تصنیفِ شگرف
 مطلعِ امید سے نکلا ہے شوق

یعنی وہ شیخ محمد جان نثار
 طائرِ مضمون ہوئے کیا کیا شکار
 ہے عذیم المثل دیوانِ نثار
 جسکے ہر حرف پر گوہر نثار
 فرقِ حاسد کے لئے ہی فو الفقار
 شکِ بنتِ شک چین شکِ تار
 حشر تک اس سے رہیگا یادگار
 شاہِ مضمون پر سو جان سے نثار
 جیل رہی ہے بلغمین بادِ بہار
 لکھے اس دیوان کو باغِ پر بہار
 کہہ رہا ہے ہاتھِ غیبی پکار
 آفتابِ اوج دیوانِ نثار

مقطع تاریخ طبعا و عطیہ منفی جنابِ مہشی سید محمد عبد اللہ صاحب علم

سوداگر کانپور و مالک علمی جتیری و نیا کرشمه

اعظم الدین عالی مرتبت

علم فورا حسب خبر جناب

مخزن اشعار والا منقبت
۹۹ ۱۸۰ع

زدرقم تاریخ دیوان نثار

قطع تاریخ از نتیجه فکر برادر عزیز محمد سعید الدین صاحب سید ابن شیخ محمد امین الدین
فاروقی القادوی قاضی پرگنه گھاٹم پور ضلع کانپور ابن شیخ نادر علی ابن مولوی
شیخ احمد علی ابن مولوی شیخ قدس الدین شیخ المشایخ مستبم عرفان حقیقت
و طریقت آخیا مولانا قاضی محمد جان تخلص نثار فاروقی القادوی قدس سره
مصنف کتاب ہذا

صبح خندان نیسری برج ولا

گفت ہر کس طبع این نسخہ چو شد

گلشن عرفان نسیم دلکش
۱۶ ۱۳۰۰

مصرعہ تاریخ لبس گویم سعید
۹۹ ۱۸۰ع

ولہ

کہ بر از لعل و در آبدار است

متاع جان نثار - پاک بطن
۱۳۱۶

کلام خوش نثار بادقار است

بہار صبح ہادی بشریعت
۱۳۱۶

دل هر کس چو پروانه نثار است	بر بزم شامی شمع که گردش
خرد گشتا - زبیه دیوان نثار است ۱۳۰ هـ بنگله	سعد اکنون چو سال طبع جستم ۱۳۰ هـ بنگله

وله - وصفت منقوطة

خلد را در دل خلش فردوس درو خا خا	گلشن معنی است این دیوان که از مضمون او
نام پاکش گر نیندانی بگویم آشکار	آن گل از گلشن فکر رسالت شیخ دین
صوفی صافی و بر نام محمد جان نثار	زبده ارباب عرفان فوده اصحاب عشق
راست آید از وجودش وحدت پرورگار	حق بود مجموعه اسرار وحدت گفتش
در حقیقت یک لجه باشد اگر چه صد هزار	وحدت اندک کثرت است و کثرت اندک وحدت است
در سوادش میکند نظاره روی نگار	هر که اچشم خدا بین دیده حق آشا است
در پرپس ملک طمت طبع گشته بشمار	مرجاصل علی گلده گلهای قدس
مصرعه زیبانش گوئی ابروی محمد اریار	مطلع دیوان او شکل بالابید گشت
گشت بس مطبوع بحر علم دیوان نثار ۱۳۰ هـ	سال طبعش ای سعد از حرف منقوطة جوان

قطع تاریخ طبع عطیه شفقی جناب منشی سلامت ایتده صابا سلم

خوشنویس کاپوری شاگرد حضرت نظر لکھنوی و صنعتی معنوی

وہ دیوان چھپا جسکا ثانی ندیکھا	سراپا فصاحت سراپا بلاغت
عزیز دل اہل دل تھسا یہ دیوان	مگر ان نہ چھپنے کی آئی تھی نوبت
غرض شمس نے اسکو ترتیب دیکر	چھپایا بعد حسن و خوبی و زینت
لکھ اسلم یہ تاج ہجری سچی	ہوی سال تیرہ سو سولہ میں شہرت
	۹۹ ۶۱۸

ولہ۔ و صنعتی معنوی

چھپی آج اسلم وہ نظم نثار	کہ خالی تھا جہ نقیہ جیب طبع
لکھو صوری و معنوی فصلی سال	ہوی تیرہ سو آٹھ میں زیر طبع
	۱۲۰۸

ولہ

شاعر ناموزن شاعر کا آج	طبع دیوان ہوا ہے پہلی بار
اسکا ہر دائرہ ہے شکل ہلال	نقطہ نقطہ ہے نجم چرخ وقار
جدا نظم و کلام و نغمہ	بارک اللہ بندش اشعار

بولوا ہاتھ کہ۔ خلیفہ گلزار
۱۳۹

فکر تاریخ جب ہوئی اسلم

قطع تاریخ از جناب اخی المعظم برادر مکرم و محترم مولوی علی احمد
صاحب صابر محسنوری

ججھے دل سے نثار نام حضرت
چھپائے کی نہ آئی اوسکے نوبت
روانہ ہو گئے بس کر کے رحلت
تو بس مطبوع کر کے دی اشاعت
نہرا در تین سو سولہ من شہرت
۱۴ ۱۳

محمد جان شیخ اہل خبرت
لکھا جب کشف باطن سے یہ دیوان
کہ اس دنیا سے فانی سے سوسے خلد
ظہیر الدین احمد نے جو دیکھا
ہوئی صابر ظہیر ذی سخن سے

قطع تاریخ از جناب مولی محمد عبد الوارث خالصا و وارث
بخشی علاقہ نواب خیر شید جاہ بہادر شمس الامرار یاست حیدر آباد دکن

شکر ہے اے خالق لب و ہنار
اسکے ہیں اوصاف بجد بشمار
تمہی مضاحت جسکی باتوں پر نثار

چھپ گیا دیوان محمد جان کا
کیا کروں تعریف اس دیوان کی
کیون نہوا دسکا سخن ایسا فصیح

کیا سلسل میں درِ مضمون سے شعر	موتیوں کا ہے گلے میں سب کے ہار
اسکو چھپوایا طہیہ الدین نے	ہیں جو شاعر عیدیل روزگار
اوسکا سال طبع کہنے کے لئے	مجھے فرمایا بودنہون نے چنبار
میں جو بیٹھا امتثال امر کو	کچھ نہ سوچا سال ار سکا زینہار
کچھ نہ بن آئی بہت کچھ فکر کی کو	ابنے جی میں تھا نہایت شرمسار

آئی یہ - ایوان گردون سے صدا
۹۴۸
کہدے - دیوان محمد جان مختار
۱۳۱۶ھ

تاریخ طبع از نتائج فکر جناب منشی حکیم لال صاحب الدیر و موصی مطبع ملک و ملت

نازم حسن سہی بنجر کہ سر او	ترتیب داد نسخہ دیوان بے بہا
اوراق او کہ بود پر گندہ از خزان	کردش بہار و سنکرہ دن ز جابجا
مجموعہ ساخت بہر نشاط و سخوران	نور نظر فروغ بھر گشت از نضا

تاریخ طبع نسخہ خرد گفت بر عمل
گلدستہ نثار ولی - گشت جانفزا
۱۳۱۶ھ

قطع تاجِ حکیمین ظہیر الدین احمد شمس مالک مہتمم
مطبع ملک و ملت شاگرد ملک الشعراء حضرت امیر محمد صالح امینی الی لکھنؤ

مژدہ باد لے بیل خوش لہجہ باغ سخن ہر دامنے شاہدِ گل و لعلِ بے عشوہ خیز بے اینک طبع گشتہ دفترِ علم سلوک صفوحہ صفحہ روش صد تختہ باغِ جنان سطر بالیش چون میانِ خطِ سطرنگری جدولش چون کوثر و نسیم لہری از زلال بیتِ تیش طرفہ باغے پُر ز گلہاؤ خیال جدا این گلبنِ معنی کہ بر برگ و گلش شمس سالِ طبع اواز غیبِ بنیند و گفت	باز در گلزارِ معنی آمدہ فصل بہار چشمِ دل بجشا و بنگر نو بہارِ حسن یار نسخہ اسرارِ دیوانِ محمد جان نثار گشتہ از رنگینی او گلشنِ فرخار خوار سبزہ خوابیدہ یاد آید بطرفِ جو سار نقطہ بالیش همچو رنگین کوزہ مائے ابدار لفظِ ہا بہ مصرعہ اش اگر دشاخِ بار دار بیلِ طبعِ سخندان آفرین خواند نہار مطبعِ شد بے بہا بے مثل دیوانِ نثار ۹۹ ۱۸۶۸

ولہ دصنعتِ منقوطہ

ہو مبارک چمنِ نظم کے مشتاقوں کو
محلِ کچیلے بنو اگر رنگت آئی ہر بہار

طبع دیوان وہ نایاب ہوا این روزوں یہ وہ گل ہے کہ نہیں جسکے خزان کا کہ نکا بوئے فردوس میں آتی ہے اس گلشن کو دیر نایاب ہی جو لفظ ہوا اس دیوان میں فکر تاریخ جو کی میں نے تو بولا ہا لاف لکھو منقوط میں اسے شمس بہ نمودن مصرع	جسے ہوجائے ہر اک شخص دل و جان کنار یہ وہ بلبل ہی نہیں جسکو غم لیل و نہار مرحباں علی کیوں کہوں میں ہر بار سلاک گو ہر میں حقیقت میں سب اسکی اشعار فکر کیا اسکی یہ کیا کام ہے ایسا و شوار خوب مقبول ہو مطبوع ہو دیوان منشار

اولہ صنعت صوری و معنوی

کلام نثار اب ہوا چھپکے شائع یہ وہ نظم دلکش ہے دیکھے جو اسکو ہوئی فکر تاریخ کی محب کو جسم دم کہ پیدا عبارت سے ہو سال فضلی یکایک مٹی مینے آواز غیبی کہ تھی شمس دل سے تمہیں فکر جسکی	جسے دیکھ کر شاد ہو ہر خندان وہ ہر لفظ پر جان و دل سے ہوتا جان تو سو چار قم یوں کر دن سال دیوان اور اعداد سے اس کے پھر غایاں یہ کہتا ہے ہو کر کوئی شاد و دھان چھپا تیرہ سو آٹھ میں لو وہ دیوان

غلطنامہ دیوان نثار

۳	۸	نیاز	میلرآید	۱۶	۶	کرده	گرد	۳۴	۱۰	برفزه	زبرمه
۳	۱۲	نورش	نورس	۱۶	۱۵	هست	ست	۴۸	۴	آهد	آید
۳	۱۴	قیامت	قناعت	۱۶	۴	بارد	بازو	۳۸	۵	که	کر
۴	۵	تاریک	تازنگ	۲۰	۷	گردش	گردش	۳۸	۸	نیکره	هیکره
۴	۱۲	گشتی	کشتی	۳۰	۱۵	برلق	پرتق	۳۸	۱۱	زیاده	زیاده
۵	۱۵	جناغ	جناغ	۲۱	۱	گر	کز	۴۶	۱۵	برکشف	زبرکشو
۷	۹	آغزارد	انزارد	۲۱	۱	خسته	جسته	۴۳	۵	گوش	گوش
۸	۱۴	از	ار	۲۱	۴	قوبها	قوبه	۵۰	۲	برکارگار	پرکارکار
۹	۱	مان	نان	۲۵	۱	وقت	تیر	۵۱	۱۲	بره	تره
۱۰	۷	افتاد	افتاده	۲۵	۱۵	برفته	پروه	۵۲	۷	جسته	جسته
۱۰	۸	کریک	کریک	۳۰	۱	بجودبر	برجبر	۵۳	۱	یافت	باقیت
۱۱	۹	گرد	کرد	۳۰	۹	کدخت	گداخت	۵۲	۱۴	بنا	دنا
۱۳	۱۳	چون	خون	۳۶	۱۵	کل	گل	۵۴	۱۱	ریگ	زنگ
۱۴	۱۴	گبذر	گدز	۳۶	۵	کن	کهن	۵۷	۴	یکتار	یکبار
۱۴	۹	ببرز	برز	۳۵	۱۵	چکان	چکان	۶۰	۴	خرف	حرف
۱۴	۱۵	انچه	اونچه	۳۶	۱۰	شلق	شکتی	۶۰	۴	درگاه	درگاه

۱۔ جو کہ عین حق ہے اور حق کا لفظ ہے
 ۲۔ جو کہ عین حق ہے اور حق کا لفظ ہے
 ۳۔ جو کہ عین حق ہے اور حق کا لفظ ہے
 ۴۔ جو کہ عین حق ہے اور حق کا لفظ ہے
 ۵۔ جو کہ عین حق ہے اور حق کا لفظ ہے
 ۶۔ جو کہ عین حق ہے اور حق کا لفظ ہے
 ۷۔ جو کہ عین حق ہے اور حق کا لفظ ہے
 ۸۔ جو کہ عین حق ہے اور حق کا لفظ ہے
 ۹۔ جو کہ عین حق ہے اور حق کا لفظ ہے
 ۱۰۔ جو کہ عین حق ہے اور حق کا لفظ ہے

